

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**TAŞIMALI EĞİTİMDE YAŞANAN SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (DENİZLİ İLİ - BULDAN İLÇESİ)**

ERHAN TURAN

DENİZLİ 2022

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**TAŞIMALI EĞİTİMDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ (DENİZLİ İLİ - BULDAN İLÇESİ)**

Erhan TURAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan TUZCU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans yapma sürecinde görüş ve eleştirileriyle beni yönlendiren, rehberliğini, zamanını ve bilgisini esirgemeyen kıymetli hocam - danışmanım Dr. Gökhan TUZCU'ya çok teşekkür ederim. O olmasaydı, Eğitim Ekonomisi ve Planlaması bilim dalından haberimiz olmayacaktı. Bu dalda eğitim görme olanağına kavuşamayacaktık ve eğitimin çok önemli bir boyutunu da göremeyecektik. Dr. TUZCU, bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde başından sonuna kadar, düşüncelerini ve deneyimlerini benimle paylaşmış ve bu süreçte bana sürekli destek olmuştur. Çok teşekkür ediyorum.

Görüş ve eleştirileriyle zamanını esirgemeyen değerli hocam Dr. Ömür Kaya KALKAN'a,

Sevgili eşim Kumru TURAN'a,

Sevgili kızım Ezgi TURAN'a,

Sevgili oğlum Koray Uras TURAN'a,

Beni dünyaya getiren ve her daim varlıkları ile güç bulduğum sevgili annem Perihan TURAN'a ve değerli babam Koray TURAN'a,

sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Erhan TURAN

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, proje yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu projenin herhangi bir bölümünü, bu üniversitede ya da başka bir üniversitede başka bir proje çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

imza
Erhan TURAN

ÖZET

Taşımalı Eğitimde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Denizli İli - Buldan İlçesi)

TURAN, Erhan

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Dr. Gökhan TUZCU

Haziran 2022, 54 sayfa

Bu çalışma, 2021-2022 öğretim yılında Denizli ili Buldan ilçesinde, taşımalı eğitim uygulamalarında yaşanan sorunların, yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler görüşleriyle belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya 24 kişi katılmıştır, bunların 12'si öğrenci, 12'si öğretmen ve okul yöneticisidir.

Okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrencilerin görüşlerine göre, taşımalı eğitim gerekli ve önemlidir. Bunun ana nedeni, öğrencilerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim görmek yerine bağımsız sınıflarda eğitim görmeleridir. Çok az sayıda yönetici, öğretmen ve öğrenci, taşımalı eğitimin yapılmamasını düşünmektedir.

Taşımalı eğitim ulaşım hizmetlerinde yaşanan ana sorun, araçların eski olması ve sürücülerin bilinçsiz olmasıdır. Bu bağlamda araçların uygun ve bakımlı olması, araçların denetimleri artırılması ve sürücülerin eğitilmesi sağlanmalıdır. Taşımalı eğitim öğle yemeklerinde yaşanan sorunlar, şöyle sıralanabilir: Yemeklerin çocuklar tarafından zaman zaman beğenilmemesi, az ve kalitesiz olması, yemekhane ortamının yetersiz olması. Bu sorunların çözümüne ilişkin öneriler ise şöyle sıralanabilir: Yemek menülerinde öğrencilerin görüşleri alınmalı, yemek ve sunum kalitesi artırılmalı, denetim ve düzenin sağlanması. Taşıma merkezi olan okullara ilişkin sorunlar, şöyle sıralanabilir: Fiziksel, donanım, donatım ve araç-gereç yetersizlikleri, araçların erken-geç gelip gitmeleri. Bu sorunların çözümüne ilişkin öneriler ise şöyle sıralanabilir: Taşıma merkezi olan okullar fiziksel ortam, donatım ve personel olarak güçlendirilmelidir. Taşınan öğrencilere daha konforlu ulaşım olanağı sağlanmalı, taşıma merkezi okullara ayrı ödenek gönderilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Taşımalı eğitim, eğitim planlaması, eğitim ekonomisi.

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ETİK BEYANNAMESİ.....	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi	4
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıtlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR ..	7
2.1. Eğitimde Fırsat ve Olanak Eşitliği.....	7
2.2. Taşımali Eğitim.....	8
2.3. Taşımali Eğitim Yapılmasının Gerekçeleri.....	9
2.4. Taşıma Merkezi Okulların Özellikleri.....	10
2.5. Öğrencisi Taşınacak Okulların Özellikleri.....	10
2.6. Taşıma Merkezi Okul Yöneticilerinin Görevleri.....	11
2.7. Taşımali Eğitimin Yararları.....	12
2.8. Taşımali Eğitime Yöneltilen Eleştiriler.....	13
2.9. İlgili Araştırmalar.....	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	17
3.1. Araştırmanın Modeli.....	17
3.2. Çalışma Grubu.....	17
3.3. Veri Toplama Aracı.....	19
3.4. Verilerin Toplanması.....	20

3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	20
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR	21
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular	21
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	21
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	23
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	25
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	27
4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	29
4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	31
4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	33
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER	36
5.1. Tartışma ve Sonuç	36
5.2. Öneriler.....	37
KAYNAKÇA.....	39
EKLER.....	41
ÖZGEÇMİŞ.....	45

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1. <i>Türkiye’de Taşımali Eğitim (2015-2016 Öğretim Yılı)</i>	2
Tablo 1.2. <i>Türkiye’de Taşımali Eğitim (2020-2021 Öğretim Yılı)</i>	2
Tablo 1.3. <i>Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşımali Eğitim (2015-2016 Öğretim Yılı)</i>	3
Tablo 1.4. <i>Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşımali Eğitim (2020-2021 Öğretim Yılı)</i>	3
Tablo 3.1. <i>Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşımali Eğitim (2015-2016 Öğretim Yılı)</i>	17
Tablo 3.2. <i>Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşımali Eğitim (2020-2021 Öğretim Yılı)</i>	18
Tablo 3.3. <i>Okul Yöneticileri, Öğretmen ve Öğrencilerin Kişisel Özellikleri Dağılımları</i>	19
Tablo 4.1. <i>Taşımali Eğitim Gereksinimine Yönelik Görüşler</i>	21
Tablo 4.2. <i>Taşımali Eğitimde Ulaşım Hizmetlerindeki Sorunlara İlişkin Görüşler</i>	23
Tablo 4.3. <i>Taşımali Eğitim Ulaşımında Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri</i>	25
Tablo 4.4. <i>Taşımali Eğitim Öğle Yemeğinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Görüşler</i>	27
Tablo 4.5. <i>Taşımali Eğitim Öğle Yemeğinde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Öneriler</i>	29
Tablo 4.6. <i>Taşıma Merkezi Okul Kaynaklı Sorunlara İlişkin Görüşler</i>	31
Tablo 4.7. <i>Taşıma Merkezi Okullardan Kaynaklı Sorunların Çözüm Önerileri</i>	33

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Yaşam, sürekli değişmekte. Bu nedenle her ülke, yurttaşlarına, yaşamlarını sürdürebilmesi için gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmak zorunda. Bunun için de eğitimin niteliğini artırmak, tüm yurttaşlara eğitim olanaklarından eşit oranda yararlanmalarını sağlamak zorunda. Bu bağlamda her yurttaş temel eğitime (ilköğretime) katılmak zorunda, devlet de bunu sağlamak zorunda. Ülkemizde de bu yönde atılan adımlar, farklı uygulamalar bulunmaktadır. Bunlardan biri de “taşımali eğitim”dir. Taşımali eğitim, eğitime erişemeyenler için uygun görülen ve uygulanmakta olan bir sistemdir.

Araştırmanın bu bölümünde problemin durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkezi konumdaki bir okula günübirlik taşınarak eğitim görmelerine “taşımali eğitim” denilmektedir. Taşımali eğitimin en önemli hedefi, ülke genelinde eğitimin yaygınlaştırılması ve fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanmasıdır (Tuzcu, 2021, 114).

Taşımali eğitim yapılmasının nedenleri şunlardır:

- Köylerin çok dağınık olması.
- Köyden kente göç nedeniyle köylerdeki öğrenci sayısının azalması.
- Doğum oranlarının azalması nedeniyle köylerdeki öğrenci sayısının azalması.
- Birleştirilmiş sınıflı köy okulları sayısının azalması.

Bazı yerleşim birimlerinde, deprem, yangın, sel, çığ gibi doğal afetler nedeni ile de bir çözüm bulununcaya kadar taşımali eğitim yapılabilir. Köy yollarının bozuk olması ve yolun kışın kar nedeni ile kapalı kalması gibi nedenlerle ulaşımın uygun olmadığı ve uzun sürdüğü bölgelerdeki öğrenciler için yatılı eğitim verilmesi nedeniyle taşımali eğitim uygulanmaz. İlkokul öğrenci sayısının 10’dan az olması, köydeki genel ortaokul ya da imam-hatip ortaokulu öğrencileri için yeterli sayıda derslik bulunmaması ve bu dersliklerdeki toplam öğrenci sayısının 60’tan az olması, öğrencisi taşınacak köyün taşıma merkezi ilkokula uzaklığının iklim koşulları ve yol güvenliğine göre en az 2 km olması esastır (MEB, 2014).

Türkiye’de 2015-2016 ve 2020-2021 öğretim yıllarında taşınmalı eğitime ilişkin sayısal veriler Tablo 1.1. ve Tablo 1.2’de görülmektedir.

Tablo 1.1. Türkiye’de Taşınmalı Eğitim (2015-2016 Öğretim Yılı)

Okul Türü ve Düzeyi	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
İlkokul		288.883		274.291
	43.959 (İlkokul+ortaokul)		11.853 (İlkokul+ortaokul)	
Ortaokul		519.449		287.927
Lise	v.y.	479.184	4.912	277.188
Özel Eğitim	v.y.	72.741	4.791	8.937
Toplam	v.y.	1.360.257	21.556	848.343

vy: veri yok. Kaynak: MEB, Milli Eğitim İstatistikleri (2015-2016), s.64, 65, 118, 120, 122, 125, 210.

Tablo 1.1. incelendiğinde, 2015-2016 öğretim yılında toplam 1.360.257 öğrenci taşıma kapsamındadır ve merkezi konumdaki 21.556 okula her gün taşınmakta, orada eğitim görmektedirler. Bu okullarda 848.343 öğretmen eğitim hizmeti vermektedir.

Tablo 1.2. Türkiye’de Taşınmalı Eğitim (2020-2021 Öğretim Yılı)

Okul Türü ve Düzeyi	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
İlkokul	41.845 (İlkokul + ortaokul)	288 .579	12.058 (İlkokul + ortaokul)	270.443
Ortaokul		433. 540		327.482
Lise	v.y.	450.527	5.112	311.835
Özel Eğitim	v.y.	106 369	7 .897	15.335
Toplam	v.y.	1.279.015	25.067	924.768

vy: veri yok. Kaynak: MEB, Milli Eğitim İstatistikleri (2020-2021), s.74, 75, 128, 130, 132, 134, 220.

Tablo 1.2’de görüldüğü gibi 2020-2021 öğretim yılında 1.279.015 öğrenci, 25.067 merkezi okula taşınmaktadır. Öğrencileri taşınan ortaöğretim ve özel eğitim okulu sayısına ilişkin veri yoktur. Taşıma merkezi konumundaki okullarda 924.768 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 1.1. ve Tablo 1.2. karşılaştırıldığında, beş yıllık süreçte, taşınan okul ve taşınan öğrenci sayısı azalmıştır. Taşıma merkezi olan okul sayısı ve bu okullarda çalışan öğretmen sayısı ise artmıştır. Taşınan öğrenci sayısı azalırken, taşıma merkezi okullarda çalışan öğretmen sayısının artması düşündürücüdür.

Taşınmalı eğitimin Türkiye genelindeki durumu incelendikten sonra yerel düzeyde durumun ne olduğunu incelemenin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, Denizli

ili - Buldan ilçesinde 2015 yılından 2020 yılında kadar olan 5 yıllık süreçte taşınmalı eğitim sayısal olarak incelenmiştir.

Tablo 1.3. *Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşınmalı Eğitim (2015-2016 Öğretim Yılı)*

Okul Türü ve Düzeyi	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
İlkokul	26	234	6	72
Ortaokul	29	273	6	74
Lise	29	528	4	158
Özel Eğitim	-	-	-	-
Toplam	84	1.035	16	304

Kaynak: Buldan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

Tablo 1.3'te Buldan ilçesinde 2015-2016 eğitim yılında 84 okul ve 1035 öğrencinin 16 taşıma merkezi olan okula taşındığı görülmektedir. İlkokul ve ortaokul düzeyinde taşınan öğrenci sayısı birbirine yakınken, lise düzeyinde oldukça fazladır. Özel eğitim (engelli) öğrencilerinde taşıma henüz yoktur.

Tablo 1.4. *Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşınmalı Eğitim (2020-2021 Öğretim Yılı)*

Okul Türü ve Düzeyi	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
İlkokul	29	215	6	69
Ortaokul	29	229	6	70
Lise	29	371	4	138
Özel Eğitim	13	17	4	17
Toplam	100	832	20	294

Kaynak: Buldan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

Buldan ilçesinde 2020-2021 öğretim yılında, 100 okulun 832 öğrencisi, merkezi konumdaki 20 okula taşınmaktadır. Taşıma merkezi olan okullarda 294 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 1.3. ve Tablo 1.4. karşılaştırıldığında, beş yıllık süreçte, taşınan okul sayısı artmış ancak taşınan öğrenci sayısı azalmıştır. Bunun nedeni, köylerden şehire göç, doğum oranlarının azalması, ortaöğretim için başka okulların tercih edilmesi vb olabilir. Bu değişimlerden dolayı konu olarak, Buldan ilçesindeki okul yöneticileri, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre taşınmalı eğitimde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin ortaya çıkarılması seçilmiştir.

1.1.1 Problem Cümlesi

Problem cümlesi şöyledir: “Denizli ili - Buldan ilçesinde okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine göre taşımali eğitimde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?”

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri şöyledir.

1. Taşımali eğitime neden gereksinim duyulduğuna ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Ulaşımında yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Ulaşımında yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?
4. Öğle yemeğinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Öğle yemeğinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?
6. Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; 2021-2022 öğretim yılında Denizli ili Buldan ilçesinde taşımali eğitimde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik okul yöneticileri, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Ayrıca elde edilen sonuçların yorumlanarak sorunun çözümüne ilişkin öneriler geliştirilmesi ve başta karar vericiler olmak üzere konuya ilgi duyanlara görüş vermesi ve yarar sağlanması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğrenci sayısı az ve dağınık olan köylerdeki öğrenciler, merkezi konumdaki köylerdeki ya da kasabalardaki okullara taşınmakta ve yaşlılarıyla aynı koşullarda eğitim almaktadırlar. Bu sistemi en iyi şekilde uygulamak, eksik ya da olumsuz yönlerini düzeltebilmek için iyi bilmek gerekir. Bu nedenle de taşımali eğitim, üzerinde durulması gereken, önemli bir konudur. Taşımali eğitimin ülke geleceği olduğu düşünüldüğünde konunun bütün yönleri ile ortaya çıkarılması, eksik ve aksayan yönlerinin bilinmesi ve bunların düzeltilmesi adına gereken çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Taşınmalı eğitim ile ilgili alanyazın incelendiğinde, genellikle öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinin derlendiği görülmektedir. Bu çalışmada, ek olarak öğrencilerin de görüşleri araştırılmıştır. Çalışma bu yönüyle diğer çalışmalardan farklıdır ve önemlidir.

Taşınmalı eğitimde yaşanan sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin okul yöneticileri, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin bilinmesi, eğitim ekonomisi ve planlamacıları tarafından doğru işlerin yapılması adına katkılar sağlayacaktır. Bu yönüyle konunun bulgularının oldukça önemli olduğu ve karar vericileri, eğitim ekonomisi ve planlamacılara katkılar sağlaması beklenmektedir.

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları şunlardır:

- Araştırmaya katılan okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenciler, görüşme sorularına doğru ve içten yanıt vermişlerdir.
- Okul yöneticileri, öğretmen ve öğrencilerin taşınmalı eğitime ilişkin bilgileri yeterli düzeydedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Denizli ilinin Buldan ilçesinde yapılmıştır. Diğer illeri ve ilçeleri kapsamamaktadır.
- 2021-2022 öğretim yılında yapılmıştır. Diğer yılları kapsamamaktadır.
- Taşıma merkezi okullarda görev yapan yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Diğer kişileri kapsamamaktadır.

1.6. Tanımlar

Okul Müdürü: Millî Eğitim Bakanlığına ait her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında müdürlük görevini ikinci görev kapsamında yürütenler (Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği (YSGY), 2021).

Okul Müdür Yardımcısı: Millî Eğitim Bakanlığına ait her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında müdür yardımcılığı görevini ikinci görev kapsamında yürütenler (YSGY, 2021).

Öğretmen: Taşıma merkezi olan okullarda görevli öğretmen unvanlı çalışanlardır.

Taşınmalı eğitim: Öğrencilerin, yaşadıkları köyden başka bir köydeki ya da kasabadaki okula gitmeleri ve orada eğitim görmeleri.

Taşıma Merkezi: Taşımalı eğitim kapsamına alınan öğrencilerin eğitimlerine devam ettikleri okuldur (Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği (TYEY), 2014).

Sürücü: Taşımalı eğitimi sağlayan dolmuş (minibüsü) kullanan kişidir

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, taşımali eğitim ile ilgili alanyazındaki bilgiler derlenmiş ve taşımali eğitime ilişkin daha önceki yıllarda yapılmış olan araştırmaların sonuçları verilmiştir.

2.1. Eğitimde Fırsat ve Olanak Eşitliği

İnsanlar, bazı temel hak ve özgürlüklere sahip olarak doğarlar. Bunlar insana sırf “insan olduğu” için tanınmış haklar olup; hiçbir ayırım gözetilmeksizin tüm insanlığın yararlanabileceği haklar olarak tanımlanmaktadır. İnsanlar, özgürlüklerini başkalarının özgürlüklerini ihlal etmeden yaşayabilme hakkına sahiptirler. İnsanların sosyal alanda kullandıkları bu hak ve özgürlükleri arasında eğitim hakkı da yer almaktadır. İnsanların içinde bulunduğu farklı koşullar gereği kısıtlanan eğitim haklarından yararlanabilmeleri için yasa koyucular tarafından belli başlı çalışmalar yürütülmektedir. Kişilerin eğitim haklarının sürdürülebilirliği ve eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanabilmesi için kişilerin eğitim kaynaklarına ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Bu ulaşılabilirlik devlet aracılığıyla eşit oranda sağlanmasına da fırsat ve olanak eşitliği denilmektedir. Eğer kişi bulunduğu sosyal, ekonomik, kültürel gibi çevresel etkenler ile bu olanaklara eşit şekilde ulaşamıyorsa, eğitimde fırsat eşitliğinden söz etmek olanaklı değildir. Anayasada korunan eğitim hakkı, fırsat ve olanak eşitliğini içermektedir. Bu nedenle eğitimde fırsat eşitliğine sahip olmayan kişiler, bu hakkı devletten isteyebilme hakkına sahip olmalıdırlar (Taşdemir, 2010, s.47). İnsanların doğuştan sahip olduğu haklar, gerek ulusal yasalarla gerek uluslararası sözleşmeler ile güvence altına alınmaktadır.

T.C. Anayasasının 3. Bölümünde yer alan “Sosyal Haklar ve Ödevler” kısmınının 42. Maddesi “Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi” başlığı altında, her bireyin cinsiyeti, dini inancı, rengi, dili, ırk farklılığı gözetilmeksizin eğitim hakkından yoksun bırakılamayacağı, ilköğretimin kız ve erkek çocukları için zorunlu olduğu ve bunun devlet aracılığıyla parasız verileceği belirtilmiştir. Anayasadaki bu madde ile Türkiye’de ilköğretim çağında cinsiyet ayrımı olmaksızın her çocuğun eğitim hakkı, en yüksek yasa ile güvence altına alınması, fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması hususunda önemli bir yer arz etmektedir.

Anayasa ile güvence altına alınan bu hak, Milli Eğitim Temel Yasasında da güvence altına alınmıştır. 1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasında; eğitimde kişilerin fırsat ve olanak eşitliğine sahip olmaları ve eğitimlerini en üst kademeye kadar devam

ettirebilmeleri hususunda alınacak önlemlerden söz eder. Ayrıca özel gereksinimli öğrencilerin eğitimleri için de alınacak özel tedbirlerden söz eder.

1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasasında da ilköğretim çağ grubunda olan kız ve erkek çocukları için zorunlu olduğu ve devlet tarafından ücretsiz sağlanacağı ibaresi 2. maddede yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin bulunduğu koşulların elverişsiz olması ya da nüfus azlığı gibi hususlarda eğitimin sürdürülebilirliğinin sekteye uğramadan sağlanabilmesi için taşınmalı eğitim uygulamasının ya da yatılı bölge okulları veya gezici okullar ile sağlanması hükmü 9. maddede belirtilmiştir (MEB, 2018b). Birçok ulusun taraf olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin içeriğinde, sözleşmeye taraf olan devletlerin ilköğretimi kız ve erkek çocukların tümü için ücretsiz ve zorunlu kılmasını esas almıştır (Md.28), (UNICEF, 2018a). Yine Sözleşmede her bireyin öğrenim hakkının olduğu ve ilk kademe eğitimin ücretsiz olarak verilmesi ve bu öğretim kademesinin mecburi olması konusu vurgulanmıştır (Md.26), (UNICEF, 2018b).

Türkiye eğitim uygulamalarında, gerek Anayasanın belirlediği hükümler çerçevesinde, gerekse taraf olduğu uluslararası sözleşmeler çerçevesinde, fırsat ve olanak eşitliğine sahip olmayan öğrenciler için bazı uygulamalar yapmaktadır. Bu uygulamalardan biri olan taşınmalı eğitim, 1989 yılından beri uygulanmaktadır.

2.2. Taşınmalı Eğitim

Eğitimin taşınmalı olması, farklı nedenlere bağlı olarak ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin eğitim-öğretimlerini sürdürülebilmeleri için merkezi konumdaki bir okula her gün uygun taşıma araçları ile taşınmasıdır (MEB, 2014). Taşınmalı eğitim, yerleşke nüfusunun dağınık ya da azlığı, okul binası ya da personel yetersizliği gibi eğitim-öğretimin sürdürülemediği yörelerdeki öğrencilerin eğitim haklarının sürmesi için taşıma merkezi olarak belirlenmiş okullara taşınması ile gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra yörenin çevre koşulları, iklim koşulları, yol durumu, ekonomik gerekçeler ile eğitimin taşınmalı olarak gerçekleştirilemediği durumlarda, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerince açılması uygun görülen Yatılı Bölge Okulları (YBO) ya da Pansiyonlu İlköğretim Okullarında (PİO) eğitim-öğretimin sürdürülmesi sağlanmaktadır (Yalçın, 2006, s.54).

Türkiye'nin coğrafi konumu dikkate alındığında, yerleşim yerlerinin dağınık ve az nüfusa sahip olduğu görülmektedir. Bu yörelerde yaşayan öğrencilere hizmet götürmek güçleşmekte, okul binası, donanımı, eğitim personeli gibi temini konusunda sorunlar yaşanmakta, öğrenci yetersizliği nedeni ile açılan okullar kapatılmaktadır. Bu nedenle hem eğitim niteliğinin artırılması, hem eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, hem de

eğitimdeki maliyetin azaltılması için taşınmalı eğitim, Türkiye için vazgeçilmez hale gelmiştir.

2012 yılında UNICEF tarafından yayınlanan “Okul Dışı Kalan Çocuklar” Raporunda; Türkiye’de eğitim dışında kalan çocukların olmasının ana etkenleri arasında, okullarla ilgili sınırlılıklar ve yönetsel engeller olarak gösterilmiştir. Bu engeller kayıt, okula devamın takibi, öğretim yaş sınırı gibi yönetsel yönden engelleyici tutumun varlığından söz edilmiştir. Öğrencinin okula devam etmesi konusunda en büyük engellerden birinin de okul ile ev arası uzaklığın fazlalığının sorun oluşturduğu, kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin taşınmalı eğitim uygulaması ya da yatılı eğitim uygulaması seçeneklerine kısıtlı sahip olmaları gösterilmiştir. Ayrıca okullardaki fiziksel ve duygusal şiddet, akran zorbalığı gibi olumsuz durumlara maruz kalmalarının da çocukların okul dışı kalmalarına etken olarak sunulmuştur. İllere ve bölgelere göre değişen derslik başına düşen öğrenci sayısı, ikili eğitim (sabahçı-öğleci) ve özel gereksinimli öğrencilerin gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalan okulların fiziki yapıları gibi diğer hususlarında eğitimde sürdürülebilirliğin sağlanmasında engel oluşturmaktadır (Karakütük, 1998, s.16).

Taşınmalı eğitimin yapılması uygun görülen yörelerde, uygulamaya geçilmeden önce yapılması gereken ve uygulama sürecinde takibinin yapılması gerekli görülen bazı çalışmalar vardır. Taşınmalı eğitime başlamadan önce yapılması gereken çalışmalar şunlardır: Yörenin nüfus bilgilerinin, ekonomik ve toplumsal yapısının, ulaşım koşullarının, eğitim yönünden yapılabilirlik çalışmasının yapılması, eğitimle ilgili belirli standart ve kuralların belirlenmesi, taşıma merkezi okulların hizmet vereceği yerleşkenin ve güzergâhların belirlenmesi (Karakütük, 1998, s.16).

2.3. Taşınmalı Eğitim Yapılmasının Nedenleri

Taşınmalı eğitim yapılmasının nedenleri şöyle sıralanabilir: Koşulları elverişli olmayan yörelerde yaşayan öğrencilerin, eğitimlerinin kesintiye uğramadan fırsat ve olanak eşitliği ilkesi yönünde eğitimlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması olarak ifade edilebilir. Tebliğler Dergisinde (2000) yayımlanan yönetmelikte ise; bölge koşulları gereği ilköğretim okulu olmayan ya da kapatılması uygun görülen ya da birleştirilmiş sınıflı eğitim uygulaması olan bölgedeki çocukların günü birlik belirlenmiş merkezi okullara taşınarak eğitimdeki kalitenin arttırılmasının sağlanması olarak açıklar. Karakütük (1998, s.17) çalışmasında; Türkiye’de taşınmalı eğitimin gerekliliği, ülkenin coğrafi ve ekonomik yapısı başta olmak üzere, işgücü olanağı, iç göçlerin fazlalığı, yerleşim yerlerinin nüfuslarının dağınık ya da azlığı gibi gerekçelerle ortaya çıktığını söyler. Anayasa ve diğer

taraf olunan uluslararası sözleşmeler gereği, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin göz önünde tutularak eğitimde niteliğin artırılmasının amaçlanmasından kaynaklı olduğunu ifade eder.

2.4. Taşıma Merkezi Olan Okulların Özellikleri

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2014 tarih ve 29116 sayılı Taşıma Yönetmeliğine göre, çevre köylerdeki öğrencilerin geleceği merkezi konumdaki okulun (taşıma merkezi okulun) hizmet standartları şu şekilde belirlenmiştir:

- Taşıma merkezi seçilen okulun, taşıma yapılacak köylere göre daha merkezi konumda olmalı ve çevre köyler ile de ulaşımı kolay olmalıdır.
- Taşıma merkezi seçilen okul, gelişime açık olmalıdır.
- Taşıma merkezi seçilen okulun fiziksel yapısının, derslik ve uygulama atölyeleri gibi kapasiteleri, hem bünyesindeki öğrencilerin, hem de taşınmalı gelecek olan öğrencilerin gereksinimlerini karşılar nitelik ve kapasitede olmalıdır.
- Taşıma merkezi seçilen okul, eğitim personelinin ve donanım malzemelerinin eğitim-öğretim çalışmaları açısından uygun ve yeterli olmalıdır.
- Taşıma merkezi okul, öğrencilerin sosyal-kültürel ve sportif etkinliklere katılabilmeleri için uygun ve yeterli kapasitede olmalıdır.
- Taşıma merkezi okul, öğrencilerin yararlanabileceği kitaplık ya da kütüphaneye sahip olmalıdır.

2.5. Öğrencisi Taşınacak Okulların Özellikleri

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2014 tarih ve 29116 sayılı Taşıma Yönetmeliğine göre, öğrencileri taşınacak olan köylerin bazı elverişsiz durumlarının olması gerekmektedir. Bunlar şöyledir:

- Köydeki öğrenci sayısının az olması, köy nüfusunun az ya da dağınık halde olması, köyün coğrafi yapısı ve yol koşulları gibi diğer hususlar bakımından elverişsiz durumda olması.
- Köyde ikamet eden öğrencilerin eğitim-öğretim gereksinimlerini karşılayacak tür ve nitelikte okulun bulunmaması ya da kapanmış olması.
- Köyde ani ve beklenmeden gerçekleşen doğa olayların afete dönüşmesi, salgın hastalıkların vuku bulması, can ve mal güvenliğinin olmaması gibi durumların ortaya çıkmasıyla eğitim kurumunda yapılması gereken tamir - tadilatların elzem olması, bertaraf çalışmaları ya da tedavi sürecinde olması gibi durumlar.

– İç ve dış göçlerin fazlalığı, mevsimlik işçilerin ikamet değiştirmesi gibi nüfus sayılarında gerçekleşen değişikliklerin olması.

2.6. Taşıma Merkezi Olan Okul Yöneticilerinin Görevleri

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2014 tarih ve 29116 sayılı Taşıma Yönetmeliğine göre, taşınmalı eğitim hizmeti verecek taşıma merkezi seçilen okulun yöneticilerinin görev tanımları şu şekilde yapılmıştır.

– Eğitim tür ve düzeyine göre taşıma merkezi olarak belirlenen okulların fiziksel kapasiteleri, il ya da ilçe milli eğitim müdürlüklerine bildirilmelidir. Bu bildirim zamanları, ilkokul ve genel ortaokullar için Şubat ayının ikinci haftası; imam-hatip ve ortaöğretim okulları için ise Ağustos ayının birinci haftasıdır.

– Okul yöneticileri, mevzuat kapsamında taşınmalı eğitim alacak öğrencilerin kayıt ve nakil iş ve işlemlerinin takibini yapmalıdır.

– Çevre köylerden gelen öğrenciler ile okulun bulunduğu yerleşkeden eğitim almaya gelen öğrencilerin şubelere adil dağıtımının yapılarak eğitim-öğretim hizmetlerinin sağlanmasında eşitlik ilkesine uyulmalıdır.

– Çevre köylerden gelen öğrencilerin geliş-gidiş saatlerinin göz önünde tutularak ders çizelgeleri hazırlanmalı, oluşan boşluklarda ise; öğrencilerin sosyal-kültürel ve sportif etkinliklere yönlendirilmeleri ve katılımları, kütüphaneyi kullanmaları sağlanmalıdır.

– Taşıma hizmetleri sürecinde okul yöneticisi, veli-yerel yönetim gibi kişi ve kurumlarla işbirliği içinde olmalıdır.

– Çevre köylerden gelen öğrencilere yönelik yemek hizmetlerinin denetimi ve takibi günlük yapılmalı ve kayıtları tutulmalıdır.

– Taşıma hizmeti veren firmanın ve dolmuş şoförlerinin “Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği” usul ve esaslarına uygun önlemler alması sağlanarak, gerekli denetimler ve evrakların takibi yapılması esastır. Yaşanabilecek sorunlar durumunda yetkili birimlere zamanında haber verilmelidir.

– Öğrencileri taşıyan dolmuş sürücülerinin aylık puantaj bilgileri zamanında işlenmeli ve il ya da ilçe milli eğitim müdürlüklerine teslim edilmelidir.

– Taşınan öğrenciler arasında özel eğitime gereksinim duyanların bulunması halinde, rehber denetiminde olduğu, güvenli ve hızlı ulaşımının sağlandığı konusunda gerekli önlemleri almalıdır.

– Taşınan öğrencilerin dolmuşlarda kullanacakları fiş-bilet vb belgelerin temini zamanında yapılarak devamsızlığı bulunan öğrencilerin belge teminlerinde gerekli düşümlerin yapılmasının takibini yapılmalıdır.

2.7. Taşınalı Eğitimin Yararları

Milli Eğitim Bakanlığının TBMM 2002 yılında verilen bir soru önermesine verdiği yanıtta; taşınalı eğitimin eğitim-öğretim hizmetlerindeki yararları, ekonomik açıdan getirdiği kazançları ve öğrencilerin sosyal-kültürel yönden yararlandıkları hususlardan söz etmiştir.

2.7.1. Taşınalı Eğitimin Eğitim-Öğretim Yönünden Yararları

Yerleşke nüfusunun yetersiz olması durumunda birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda eğitim verilen okullardaki öğrencilerin aldıkları eğitim kalitesinin diğer bağımsız sınıflı okullardaki eğitimlere göre düşük olması, bu dezavantajlı bölge okullarındaki öğrencilerin okuma-yazma dahil temel becerileri kazanmada geri kaldıkları bu koşullar altında taşınalı eğitime dahil olarak bağımsız sınıflarda yaşlarıyla eğitim almaları, hem öğrenme becerilerinde hem de aldıkları eğitimin niteliğinde büyük artış ve farklılık görülmüştür.

– Yapılan araştırmalarda bu gelişim ve farklılık oranının % 90 - % 100 değerleri arasında gözlemlenmiştir.

– Öğrencilerin ders donanımlarını ve araç-gereçlerini kullanmada, okul tutum ve davranışlarında istendik davranışlar gösterdikleri ifade edilmektedir.

– Yöresel ağız ve şive kullanımlarının eğitim sürecinde azalarak, Türkçeyi doğru kullanma becerilerinin geliştiği görülmüştür.

2.7.2. Taşınalı Eğitimin Sosyal ve Kültürel Yönden Yararları

– Taşınalı eğitim ile kuruma gelen öğrencilerin dönem başında daha edilgin ve çekingen davranışlar gösterirken ilerleyen süreçlerde okul ve çevreye uyumlarında, çevreyle sosyalleşmelerinde ve özgüvenlerinde artış olduğu gözlemlenmiştir.

– Sosyal etkinliklere taşınalı eğitim alan öğrencilerin katılımlarının çok olduğu, bu nedenle sosyal ve kültürel çalışmaları yaşadıkları köye de taşınmasının sağlanması ile ortak ulus bilincinin güçlendirilmesine katkı sağladığı belirtilmiştir.

– Taşınalı eğitim alan öğrencilerin eğitimle öz bakım becerilerinin de geliştirildiği ve toplumsal normlara uygun tutum ve davranış geliştirerek toplumsal kurallara uyan, çevre farkındalığı oluşan kişiler oldukları gözlemlenmiştir.

2.7.3. Taşımali Eğitimin Ekonomik Yönden Yararları

– Bakanlık 2002 yılında verdiği yanıtın, 2001-2002 verilerine göre; taşımali eğitim hizmeti verilen 27.655 yerleşke sayısı olduğu, bunun da 27.655 sınıf öğretmeni istihdam edilmesinden tasarruf sağladığını belirtmiştir.

– Taşıma merkezi okullara gerekli donanım ve donatım malzemeleri gönderilerek, bu araç-gereçlerden daha çok öğrencinin yararlanması sağlandığı, bunun da eğitim alanında büyük ölçüde tasarruf sağladığı ifade edilmiştir.

– Taşımali eğitim hizmeti verilen bölgedeki okulların kullanılmaması ile tüketim masrafları (su, elektrik, kömür vb), donatım malzeme temini gibi hususlarda harcamaların gerçekleşmediği için büyük tasarruf sağlandığını belirtilmiştir.

– Bunun yanı sıra bu faal olmayan kurumların denetimleri için görevlendirilecek eğitim denetmen masraflarının da ekonomik açıdan yük olmaktan çıktığı belirtilmiştir. Ayrıca bu hizmet süresinin merkezi okullarda rehberlik verilme süresini arttırdığı ifade edilmiştir.

– Kullanılmayan okul binalarının, yörenin gereksinimlerine göre dönüştürülerek kullanılması ile ayrıca yatırım bütçesinin ayrılmasına gerek kalmadığı, idari yönetimler açısından da tasarruf sağlandığı belirtilmiştir.

– Dağınık köyler için ayrıca bina yapımı için bütçe ayrılmasının gerek kalmadığı, bunun yerine öğrencilerin taşımali eğitim uygulamasına dahil edilerek eğitimdeki sürekliliğin sağlandığı ifade edilmiştir.

– Kırsal kesimlerden şehir merkezlerine eğitim nedeniyle göçlerin önlendiğini, hatta üretim işleri olanların eğitim olanaklarının genişletilmesiyle kırsal kesimlere geri dönüşlerin yaşandığı belirtilmiştir.

2.8. Taşımali Eğitim Uygulamasına Yöneltilen Eleştiriler

Taşkıran'a (2010, s.38) göre, Türkiye'de yerleşim yerlerindeki nüfus sayısının azlığı, dağınık yerleşim düzeni gibi nedenlerle eğitimin niteliğinin artırılması ve birleştirilmiş sınıflı eğitimden bağımsız sınıflı eğitim sistemine geçilmesi için "Taşımali Eğitim Projesi" uygulanmaktadır. Ancak projenin uygulama şekli ne kadar gerekli olsa da uygulama süreçlerinde yaşanan ya da yaşanabilecek olumsuzlukların varlığı göz ardı edilmemelidir.

Türkiye'nin yörelere göre yerleşim düzenindeki farklılıkların çok olması ve genellikle dağınık olan köylerde nitelikli bir eğitimin verilmesini beklemek, yanlış bir

tutumdur. Taşımali eğitim uygulaması ile MEB fırsat ve olanak eşitliğinin her yöre için sağlanması gerektiği hedefini net şekilde ifade ederek uygulamayı sürdürmektedir. Bu uygulamanın bilimsel yönünün değerlendirilmesinin yapılarak, eğitimde niteliğin ne ölçüde sağlandığı belirlenerek bu eğitim kapsamındaki öğrencilere ne denli fırsat ve olanak eşitliği sağladığı da ortaya konması gerektiğini belirtir (Yalçın, 2006, s.59).

Ülker (2009, s.41); taşımali eğitimle birlikte alt iş alanlarının oluştuğunu söylemektedir. Taşımali eğitim uygulaması ile taşıma hizmetleri ve yemek hizmetleri kavramının oluştuğunu, bu yemek ve taşıma hizmetlerinin ise uygulama sürecinde bir rant aracı haline geldiğini, kişi ya da şirketlerin ihale alımı için üst makamlarla arasını iyi tutma çabasında olduklarını ifade eder. Bu ihale alımları sırasında yüklenici firmaların teknik şartnamelerinde sunduğu hizmetlerin tam anlamıyla yerine getirilmediğini, ihaleyi alabilmek için ihalede usulsüzlük yaptıklarını belirtir. Taşımali eğitim projesinin eleştirilen diğer bir yönü de uygulama öncesi alan çalışmasının tam anlamıyla yapılmadığı, projede paydaşlarının görüşlerinin dikkate alınmadığı hususundadır. TKY uygulama sürecinde Milli Eğitim Bakanlığının “toplum kesimlerinin memnuniyeti” görüşünü baz alarak uygulamaya geçtiğini ifade etse de toplumdaki bu etkilenecek kesimle özellikle doğrudan etkilenecek olan öğrenci hedef kitlesinin gereksinimlerinin göz ardı edildiğini, bu nedenle eğitime getireceği yararlar hakkında tereddütler olabileceği söylenebilir.

2.9. İlgili Araştırmalar

Taşımali eğitim uygulama süreci hakkında Taşdemir'in (2010) veliler ile yaptığı anket çalışması sonuçlarına göre; % 91,1 oranla velilerin taşımali eğitim uygulamasından “memnun oldukları”, taşımali eğitim sürecinde verilen yemek hizmetlerinin yeterliliği hakkında veli görüşleri % 52,7 oranında “yeterli” bulduklarını belirtmişlerdir. Yine aynı çalışmada taşıma merkezi olan okulların yemekhane bölümlerini veliler % 66,3 oranla yeterli bulurken, % 49,2 oranla okul kapasite ve olanaklarını yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Anket verileri genel olarak değerlendirildiğinde, velilerin, taşımali eğitim uygulamasından ve süreçte verilen yemek hizmetlerinden memnun oldukları, yemekhane ve okul kapasitesi gibi unsurları da yeterli gördükleri söylenebilir.

Taşbaşı tarafından (2011) “Taşımali Eğitim ve Toplumsal Sorunlar” adlı bir çalışma yapılmıştır. Öğretmenlere ve öğrencilere anket uygulanarak veriler derlenmiştir. Bu çalışmada; öğrencilerin % 47,2'si taşımali eğitimden memnun olduklarını ve % 60,4'ü de taşıma hizmeti veren sürücülerin tutum ve davranışlarının iyi olduğunu belirtmiştir. Aynı soruları yanıtlayan öğretmenlerin yanıtlarında farklılık olduğu, öğretmenlerin % 37,5

oranında “kısmen” yanıtıyla taşımali eğitimi yararlı bulduğunu, % 49,3 oranında ise “kesinlikle” yanıtıyla taşıma hizmeti veren sürücülerin eğitim alması gerekliliğini savunmuştur. Ankete öğretmen ve öğrencilerin verdikleri yanıtlar değerlendirilince, öğrencilerin taşımali eğitime bakış açılarının daha pozitif olduğu, öğretmenlerin ise taşımali eğitime bakış açılarının daha negatif olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tepe (2011) öğretmenler ile yüz-yüze görüşme ile yaptığı çalışmada, taşımali eğitim hizmetinin alt sistemi olan yemek hizmetlerine ilişkin yemekhane alanı uygunluğu, yemeklerin sağlıklı olduğunu düşünüp-düşünmedikleri, yemeklerin beğenilip beğenilmediği hakkında görüşlerini sormuş ve öğretmenlerin tamamının uygun yemekhane alanı olduğunu ve yemeklerin sağlıklı bulduklarını ifade etmişlerdir. % 80 oranında ise öğrencilerin yemekleri beğendiklerini belirtmişlerdir. Görüşmenin genel değerlendirilmesi yapıldığında; öğretmenlerin taşımali eğitim uygulamasından ve bu uygulamanın alt sistemlerinden memnun oldukları gözlenmiştir.

Şimşek ve Büyükkıdık (2017)'in anket ve görüşme metodu kullanarak öğretmen ve öğrenciler ile uyguladıkları araştırmanın sonucunda; öğrencilerin % 61,6'sı taşımali eğitimden memnun olduklarını ifade etseler de taşıma merkezi okullarının fiziksel donanımların yetersiz olduğunu ve taşıma da kullanılan servis araçlarının iç donanımlarının eksik olduğunu ve güvenli olmadığını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenler de taşıma hizmetinde kullanılan araçların iç donanımlarının eksik olduğunu ve güvenli olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmaya dahil olan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun görüşü, ihale usulü yapılan taşıma hizmeti verecek araçların belirlenmesinin taşımali eğitimi olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Çalışmanın geneli değerlendirildiğinde, hem öğretmen hem öğrenci açısından taşımali eğitime karşı olumsuz bir algı ve tutumda oldukları söylenebilir. Ayrıca burada ifade edilen bulgular, burada yapılan araştırmada elde edilen ilgili sorulardaki bulgularla örtüşmektedir.

Uslu (2017) “İlköğretimde Taşımali Eğitim Uygulaması” adlı bir çalışma yapmıştır. Verileri, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere anket uygulayarak ve görüşme yaparak derlemiştir. Bu çalışma sonucu elde edilen veriler; araştırmaya katılan öğrencilerin 25'i taşımali eğitim yemek hizmetinden memnun olduğunu, 13'ü memnun olmadığını belirtmiştir. Aynı oran, taşıma merkezi okulun donanımı hakkında değerlendirildiğinde de karşımıza çıkmaktadır. Taşıma hizmeti veren sürücü yeterlilikleri sorulduğunda ise 32 öğrenci, sürücülerin eğitimlerini “yeterli bulduklarını”, 6 öğrenci “yeterli bulmadıklarını” belirtmiştir. Bu araştırma sonuçları, diğer çalışmalar ile kıyaslandığında ilginç olarak farklı sonuçlar gösterdiği söylenebilir. Öğretmenlerin yemek hizmetlerinin sağlıklı bulup

bulmadıkları sorulduğunda; 22 kişi olumlu yanıt verirken 20 kişi olumsuz yanıt vermiştir. Taşıma merkezi okulun fiziki yapısı ve donanımının uygunluğu hakkındaki öğretmen görüşleri sorulduğunda, 27 öğretmen yeterli olduğunu, 15 öğretmenin ise yeterli olmadığını belirtmiştir. Aynı oran, taşıma hizmeti veren servis sürücülerinin eğitimlerinin yeterlilik düzeyleri sorulduğunda görülmektedir. Velilerin çocuklarına okulda yeterli beslenme hizmetinin sağlanıp-sağlanmadığı konusundaki soruya yanıtları ise; 22 veli yeterli hizmetin sağlandığını, 13 veli ise hizmetin yeterli olarak sağlanmadığını ileri sürmüştür.

Çelik (2019) tarafından “Taşımali Eğitim Veren İlkokullarda ve Ortaokullarda Risk ve Risk Yönetimi” adlı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda getirilen öneriler şunlardır: Taşımali eğitimin taşıdığı riskler belirlenmeli ve bu risklerin analizleri bir komisyon tarafından yapılmalıdır. Ulaşım araçlarının güvenilirliğinin denetimleri arttırılmalı, taşıma hizmeti veren personel eğitimlerine önem verilmeli, taşıma hizmeti alan okul yönetimi ve personeli de hizmet içi eğitime alınmalıdır. Ayrıca verilen yemek hizmetleri gözden geçirilmeli, öğrenciler yemek belirleme sürecine katılmalı ve kurallara uymayan yüklenici firmalar için ağır yaptırımlar uygulanmalıdır. Taşımali eğitim veren okulların kapasiteleri ve sağlık hizmetleri gözden geçirilerek düzenlenmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel işlemler incelenmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel olarak planlanmıştır ve betimsel tarama modelinde olgubilim yöntemi ile yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hali hazırda varolan bir durumu olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2012, s.79). Bu çalışmada veriler, okul yöneticileri, öğretmen ve taşımali eğitimden yararlanan öğrencilerden yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 öğretim yılında Denizli ili Buldan ilçesinde taşımali eğitim kapsamında taşıma merkezi okullarda çalışan okul yöneticileri ve öğretmenler ile taşımali eğitimden yararlanan öğrenciler oluşturmaktadır. “Seçkisiz örnekleme” yöntemiyle seçilen 6 okul yöneticisi, 6 öğretmen ve 12 öğrenciye ulaşılarak (toplam 24 kişi) veriler toplanmıştır. Gerekli izinler alınarak ilgili okullara gidilmiş, araştırmaya ilişkin bilgi verilerek istekli olan okul müdürleri ve müdür yardımcıları, öğretmen ve öğrencilerle görüşmeler yapılmış ve veriler toplanmıştır. Söz konusu evrende 2015-2016 ve 2020-2021 yılları taşıma kapsamındaki istatistik veriler Tablo 3.1 ve 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.1. *Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşımali Eğitim (2015-2016 Öğretim Yılı)*

Okul Türü ve Düzeyi	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
İlkokul	26	234	6	72
Ortaokul	29	273	6	74
Lise	29	528	4	158
Özel Eğitim	-	-	-	-
Toplam	84	1.035	16	304

Kaynak: Buldan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

Tablo 3.1’de Buldan ilçesinde 2015-2016 öğretim yılında 84 okul ve 1.035 öğrencinin 16 taşıma merkezi olan okula taşındığı görülmektedir.

Tablo 3.2. *Denizli İli - Buldan İlçesinde Taşınalı Eğitim (2020-2021 Öğretim Yılı)*

Okul Türü ve Düzeyi	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
İlkokul	29	215	6	69
Ortaokul	29	229	6	70
Lise	29	371	4	138
Özel Eğitim	13	17	4	17
Toplam	100	832	20	294

Kaynak: Buldan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.

Tablo 3.2’de Buldan ilçesinde 2020-2021 öğretim yılında 100 okul, 832 öğrencinin 20 taşıma merkezi olan okula taşındığı görülmektedir. Yıllar içinde taşınan okul sayısı artmış ancak taşınan öğrenci sayısı azalmıştır. Bunun nedeni kırsaldan kente göç, çocuk sayısının azalması vb. nedenler olabilir.

Araştırmaya katılan okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler, özelliklerine göre Tablo 3.3’te görülmektedir.

Araştırmaya, 6 yönetici, 6 öğretmen ve 12 öğrenci katılmıştır (toplam 24 kişi).

Öğrencilerin, 6’sı ilkokulda, 6’sı ortaokulda eğitim görmektedir. 10-14 yaş grubundadır. 6’sı kız, 6’sı erkektir.

Öğretmenlerin, 3’ü ilkokulda, 3’ü ortaokulda görev yapmaktadır. 3’ü kadın, 3’ü erkektir. 34-48 yaş grubundadır. Ortalama 10-15 yıllık öğretmendirler. Diğer bir deyişle deneyimli kişiler olduğu söylenebilir.

Okul yöneticilerinin, 4’ü müdür, 2’si müdür yardımcısıdır. 3’ü ilkokulda, 3’ü ortaokulda görev yapmaktadır. 1’i kadın, 5’i erkektir. 32-60 yaş grubundadır. Yaşları itibarıyla bakıldığında, orta yaşlı ve deneyimli kişiler olduğu söylenebilir. Yalnızca biri 32 yaşındadır, diğerleri daha yukarı yaşlardadır. Bunun olumlu olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3.3. Okul Yöneticileri, Öğretmen ve Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

Katılımcı Kodu	Görev unvanı	Cinsiyet	Yaş	Okul türü
H1	Öğretmen	E	44	Ortaokul
H2	Öğretmen	K	48	Ortaokul
H3	Öğretmen	E	46	İlkokul
H4	Öğretmen	E	34	İlkokul
H5	Öğretmen	K	38	İlkokul
H6	Öğretmen	K	35	Ortaokul
Ö1	Öğrenci	K	12	Ortaokul
Ö2	Öğrenci	K	12	Ortaokul
Ö3	Öğrenci	E	13	Ortaokul
Ö4	Öğrenci	E	14	Ortaokul
Ö5	Öğrenci	K	10	İlkokul
Ö6	Öğrenci	K	10	İlkokul
Ö7	Öğrenci	E	10	İlkokul
Ö8	Öğrenci	K	10	İlkokul
Ö9	Öğrenci	K	10	İlkokul
Ö10	Öğrenci	E	10	İlkokul
Ö11	Öğrenci	E	13	Ortaokul
Ö12	Öğrenci	E	13	Ortaokul
Y1	Müdür	E	38	Ortaokul
Y2	Müdür	E	38	Ortaokul
Y3	Müdür Yrd.	E	60	İlkokul
Y4	Müdür	E	50	İlkokul
Y5	Müdür	E	38	İlkokul
Y6	Müdür Yrd.	K	32	Ortaokul

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, bu araştırmanın danışmanı olan Gökhan Tuzcu'nun öncülüğünde, aynı dönem aynı konuda proje çalışmaları yapan Yusuf Haşhaş, Erhan Turan ve Yaşar Soğancı tarafından alanyazın taranarak ve pilot çalışma yapılarak oluşturulmuş, yarı yapılandırılmış görüşme formu'dur. Bu form, iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde, görev unvanı, cinsiyet, yaş ve çalıştığı/okuduğu kademe olmak üzere dört kişisel bilgilere yönelik sorular yer almıştır. İkinci bölümde taşınmalı eğitim ve yaşanan sorunlar ile çözüm önerilerine yönelik yedi soru yer almaktadır. Bu sorular, bu çalışmanın ekinde yer almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma izni geldikten sonra Buldan ilçesindeki taşıma merkezlerine gidilerek bu okullardaki yönetici ve öğretmenlere izinler gösterilmiş, çalışmaya ilişkin bilgi verilerek katkı sunup - sunamayacakları sorulmuştur. Katkıda bulunmak isteyenlerle görüşmeler yapılmış, izin verenlerin ses kayıtları da alınmıştır. Görüşme formuna görüşmecilerin verdiği yanıtlar yazılmış, sonraki soruya geçmeden önce okunarak onayı alınmıştır. Görüşme bitiminde görüşmeciye teşekkür edilerek görüşme sonlandırılmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar, öncelikle kodlanarak sınıflandırılmıştır. Sonra temalara ayrılarak kodlamalar tablolar haline getirilerek çözümlenmeler yapılmıştır. Çözümlenmeler, yüzde ve frekanslar halinde yapılmıştır. Diğer bir deyişle betimsel ve içerik çözümlenme yöntemleri kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.82). Verilerin çözümlenme sürecinde okul yöneticileri (Y1, Y22,), Öğretmenler (H1, H2....) ve öğrenciler (Ö1, Ö2....) şeklinde kodlanarak verilmiştir. Çalışmada görüşmecilerin kişisel bilgileri, okulları, ad ve soyadları, araştırma etiği ve kişisel verilerin güvenliği yasası gereği verilmemiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, görüşme formuyla elde edilen görüşlerin çözümlemesine yönelik bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Okul yöneticilerinin, okul-aile birliklerine ilişkin görüşleri yedi alt problem şeklinde çözümlenmiş ve aşağıda sırasıyla verilmiştir.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi şudur: “Taşımali eğitime neden gereksinim duyulduğuna ilişkin görüşleri nelerdir?” Bu alt probleme yanıt olan veriler Tablo 4.1’de görülmektedir.

Tablo 4.1. *Taşımali Eğitim Gereksinimine Yönelik Görüşler*

Tema	<i>f</i>	%
Taşımali eğitim gereklidir	19 (H1, H2, H4, H6, Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Y1, Y2, Y4, Y6)	79,17
Birleştirilmiş sınıf yerine bağımsız sınıfta eğitime fırsat vermektedir.	2 (H5, Y5)	8,33
Taşıma eğitim olmamalıdır	3 (H3, Ö8, Y3)	12,50

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi temalar “*Taşımali eğitim gereklidir*”, “*Birleştirilmiş sınıf yerine bağımsız sınıfta eğitime fırsat vermektedir*” ve “*Taşıma eğitim olmamalıdır*” şeklinde sınıflanmıştır.

Taşımali eğitim gereksinimine yönelik “*taşımali eğitim gereklidir*” şeklinde görüş bildirenler şunları söylemiştir.

Ben 22 yıllık öğretmenim, hem birleştirilmiş sınıf hem bağımsız sınıfta öğretmenlik yaptım. Bunların kesinlikle yani faydaları ya da tartışılması direk olarak birleştirilmiş sınıfla normal öğretim gören çocuklar eşit haklara sahip olmuyor. Çünkü dört sınıf, üç sınıf, beş sınıf bir arada olmasıyla bağımsız sınıfta bir arada olmasında kesinlikle en ufak bir adalet yoktur. Bence kesinlikle taşımali eğitim devam etmelidir ve yararlıdır. (Görüşmeci: H1).

Taşınmalı eğitim fırsat eşitliği sağlıyor. Çocukların okullara ulaşmasında, eğitimin niteliğinin yükselmesine neden olabilir. Eğitim-öğretimin yaygınlaşmasına neden olabilir. Düşüncelerim bunlar (Görüşmeci: H2).

Taşınmalı eğitime katılacak öğrenciler, daha merkezi ve olanakları geniş olan eğitim kurumlarında iyi koşullarda daha etkili eğitim görmektedirler. Bu yüzden öğrencilerin gelişimi açısından çok gerekli olduğunu düşünüyorum. (Görüşmeci: H4).

Bu koşullarda tüm çocukların eğitimden faydalanabilmesi için taşınmalı eğitim zorunludur (Görüşmeci: H6).

Taşınmalı eğitim gereklidir. Çünkü o olmasa okullara yürüyerek gidecektik ve geç kalacaktık okula. (Görüşmeci: Ö1).

Eğitim için olan servislerin ücret talep etmemesi, ekonomik gücü düşük olan insanlar açısından iyi olmaktadır (Görüşmeci: Ö2).

Taşınmalı eğitim olmalı. (Görüşmeci: Ö3).

Gereklidir. (Görüşmeci: Ö4).

Bence taşınmalı eğitim çok iyi. (Görüşmeci: Ö5).

Taşınmalı eğitim gereklidir. (Görüşmeci: Ö6).

Köylerde öğretmenler yeterli değil, bu yüzden taşınmalı eğitim gereklidir. (Görüşmeci: Ö7).

Taşınmalı eğitim gereklidir. (Görüşmeci: Ö9).

Taşıma gereklidir. (Görüşmeci: Ö10).

Bence taşınmalı eğitim gereklidir. (Görüşmeci: Ö11).

Taşınmalı eğitim gereklidir. (Görüşmeci: Ö12).

Taşınmalı eğitim gerekli bir eğitimdir. Birleştirilmiş sınıfın yeterli olacağına inanmıyorum. Az nüfusa sahip köylerin tek bir ortak noktada taşınmalı eğitim yapılmasını destekliyorum. (Görüşmeci: Y1).

Taşınmalı eğitimle ilgili burada öğrencilerimizin gidiş - gelişlerde çok yorulduğunu düşünüyorum ben. Köy okullarının kaldırılması ile birlikte gerekli hale geldi ama oradaki ilköğretim okulları daha aktif bir biçimde devam etse sanki öğrencileri daha az yorulacak gibi. (Görüşmeci: Y2).

Öğrenci sayısının yetersiz olduğu küçük yerleşim birimlerinde öğrencilerin taşınması gerektiğini düşünüyorum. (Görüşmeci: Y4).

Eşit koşullarda tüm çocukların eğitimden yararlanabilmesi için taşınmalı eğitimin gerekli olduğunu düşünüyorum. (Görüşmeci: Y6).

Taşınmalı eğitim gereksinimine yönelik olarak “Birleştirilmiş sınıf yerine bağımsız sınıfta eğitime fırsat vermektedir.” şeklinde görüş bildirenler şunları söylemiştir.

Birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaması için taşınmalı eğitim gereklidir. (Görüşmeci: H5).

Taşınmalı eğitim küçük yerleşim birimlerindeki öğrencilerin daha iyi okullarda öğrenim görmesi, birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrencilerin bağımsız sınıflarda daha nitelikli eğitim alması için bana göre gereklidir. (Görüşmeci: Y5).

Taşınmalı eğitim gereksinimine yönelik olarak “Taşıma eğitim olmamalıdır.” şeklinde görüş bildirenler şunları söylemiştir.

Taşınmalı eğitim yapılmamalı her çocuk kendi köyünde eğitim görmeli. (Görüşmeci: H3).

Taşımalı eğitim küçük çocuklarda gerekli olmamalı. Köylerde okul olmalı. (Görüşmeci: Ö8).

Taşımalı eğitim gereksiz görüyorum. Her çocuk kendi çevresinde eğitim görmeli. Öğrencilerin her gün geliş gidiş olarak en az bir saatleri geçmekte ve araca yetişmek için erken kalkmak zorunda kalmaktadır. (Görüşmeci: Y3).

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi şudur: “Ulaşımında yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?” Bu alt probleme yanıt olan veriler, temalar halinde Tablo 4.2’de görülmektedir.

Tablo 4.2. *Taşımalı Eğitimde Ulaşım Hizmetlerindeki Sorunlara İlişkin Görüşler*

Tema	f	%
Araçlar eski	8 (H1, H4, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12)	32,00
Sürücüler bilinçsiz	7 (H1, H2, H3, H5, Ö7, Y3, Y5)	28,00
Hizmetler yeterli değil, geliştirilmeli	5 (H6, Ö6, Y1, Y4, Y6)	20,00
Sorun yok	5 (Ö1, Ö2, Ö5, Ö1,0 Y2)	20,00

Taşımalı eğitimde ulaşım hizmetlerindeki sorunlar temalar halinde yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri sınıflanarak Tablo 4.2’de verilmiştir. Bu tabloda görüldüğü gibi sorunlar “Araçlar eski”, “Sürücüler bilinçsiz”, “Hizmetler yeterli değil geliştirilmeli” ve “Sorun yok” temaları altında verilmiştir.

Taşımalı eğitimde ulaşım hizmetlerindeki sorunlarla ilgili olarak “Araçlar eski” şeklinde görüş bildirenler şunları söylemiştir:

Yine aynı şekilde 20 yıldır taşıma okullarında çalışıyorum. Bu süreçte öğretmenlik ve idarecilik yaptığım zamanlar oldu. Taşımalı eğitimde en büyük sorun, araçların eski olması (Görüşmeci: H1).

Taşımalı eğitimde her öğrenci kendi kademesindeki öğrencilerle taşınması daha uygun olacaktır. Ulaşım hizmetlerinin güvenli araçlarla öğrencileri sağlıklı bir şekilde kurallara uygun taşınması yapılmalıdır. (Görüşmeci: H4).

Araç sürekli bozuluyor. (Görüşmeci: Ö3).

Koltuk sayısı az ve genellikle ayakta kalıyorum. (Görüşmeci: Ö4).

Araçlar çok eski ve yıpranmış. (Görüşmeci: Ö8).

Taşımalı eğitim gerekli ama araçlar eski. (Görüşmeci: Ö9).

Taşımalı eğitimde ulaşım hizmetlerinde bazı koltuklarda kemer yok ve olan koltuklardaki kemerleri de öğrenciler takmıyor. (Görüşmeci: Ö11).

Araba eski koltuk arkası yok. (Görüşmeci: Ö12).

Taşımali eğitimde ulaşım hizmetlerindeki sorunlarla ilgili olarak “*sürücüler bilinçsiz*” şeklinde görüş bildirenler şunları söylemiştir:

Bence bilinçsiz sürücülerin taşımacılık yapması, yani kesinlikle sürücülerin bence gerçi bir sonraki soru içinde yanıt vermiş olacağım ama ben araç sürücülerinin kesinlikle bir eğitimden geçmesi gerektiğini düşünüyorum. (Görüşmeci: H1).

Ulaşımında biraz sorunlar yaşayabiliyor çocuklar. Aynı yaşlarda olduğu için evet eğitimde fırsat eşitliği dedik ama bazen olumsuz örnekleri de beraberinde getirebiliyor. Birbirlerinden kötü yönde etkileniyorlar, bundan da söz etmemiz gerekir, çünkü küfür-kavga gördüğümüz gözlemlediğimiz şeyler bunlar. Sürücüler duyarsız kalabiliyor bunlara (Görüşmeci: H2).

Taşıma işi yapan kişiler bu konuda eğitilmiş değiller. Özellikle çocuklara davranışları konuşma şekilleri itibari ile bazen kırıcı olabiliyorlar çocuklara karşı. Bir öğretmen gibi yaklaşmıyorlar çocuklara. (Görüşmeci: H3).

Sürücülere eğitim verilmelidir. (Görüşmeci: H5).

Taşımali eğitimde sürücüler denetlenmelidir. Uygun sürücüler bulunmalıdır. (Görüşmeci: Ö7).

Ulaşım imkanlar ölçüsünde yapılmaya çalışılmakta birlikte taşıma yapan araç sahipleri memnun olmamakta. Yeterli gelir elde edemediklerinden söz etmektedirler ve bu yüzden taşıma işini önemsememektedirler. (Görüşmeci: Y3).

Bu eğitim sisteminde araç sürücülerinin bu iş için uygun olup - olmadığının kontrolünün yapıp yapılmadığı, araçların yeterli düzeyde olmaması ve araç içerisinde öğrenciler arasındaki disiplinsizlik belli başlı nedenler olarak görüyorum. (Görüşmeci: Y5).

Taşımali eğitimde ulaşım hizmetlerindeki sorunlarla ilgili olarak “*Hizmetler yeterli değil geliştirilmeli*” şeklinde görüş bildirenler şunları söylemiştir:

Mevcut ulaşım hizmetleri yeterli değil geliştirilmelidir. (Görüşmeci: H6).

Ulaşım aracı, evin yakınına kadar gelirse daha iyi olur. (Görüşmeci: Ö6).

Taşımali eğitimde ulaşım öğrencilerin rahat ve konforlu bir şekilde taşınması gerekliliğine inanıyorum. Çünkü derslerinde başarılı olabilmeleri ve derse hazır olabilmeleri bununla bağlantılıdır. (Görüşmeci: Y1).

Bazı yörelerde çocuklar, en yakın taşıma merkezi yerine daha uzak kendine daha uzak yörelere taşınabiliyor. Bunun önüne geçilmeli diye düşünüyorum. Geliştirilmesi lazım. (Görüşmeci: Y4).

Şu anki mevcut ulaşım hizmetleri yeterli görmüyorum. Geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. (Görüşmeci: Y6).

Taşımali eğitimde ulaşım hizmetlerindeki sorunlarla ilgili olarak “*Sorun yok*” şeklinde görüş bildirenler şunları söylemiştir:

Taşımali eğitimde ulaşım hizmetleri önemlidir. Çünkü bu araçlar olmasa işlerimiz çok zorlaşırdı. (Görüşmeci: Ö1).

Bence güvenli ve çocuklar bu araçlar sayesinde okula daha güvenli gidiyor. (Görüşmeci: Ö2).

Taşımali eğitimdeki hizmetlerden çok memnunum. (Görüşmeci: Ö5).

Sorun yaşıyoruz. Gittiğimiz köy çok uzak. (Görüşmeci: Ö10).

Ulaşım hizmetlerinde herhangi bir sorun yaşamıyoruz. (Görüşmeci: Y2).

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi şudur: “Ulaşımda yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?” Bu alt problemin yanıtı olan veriler, temalar halinde Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. *Taşımalı Eğitimde Ulaşım Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri*

Tema	f	%
Denetimler arttırılmalı	4 (Ö2, Ö3, Y1, Y5)	20
Araçlar uygun ve bakımlı olmalı	10 (H1, H2, H4, H6, Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Y4, Y6)	50
Sürücüler eğitilmeli	2 (H5, Ö8)	10
Taşımalı eğitimden vaz geçilmeli	4 (H3, Ö10, Y2, Y3)	20

Ulaşımda yaşanan sorunların çözümüne ilişkin öneriler, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Tablo 4.3’te verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi sorunlar “Denetimler arttırılmalı”, “Araçlar uygun ve bakımlı olmalı”, “Sürücüler eğitilmeli” ve “Taşımalı eğitimden vaz geçilmeli” temaları altında verilmiştir.

Yaşanan sorunlarla ilgili çözüm önerileri “denetimler arttırılmalı” şeklinde olanlar şunları söylemiştir:

Arada denetlemeler yapılabilir. Örneğin kaloriferlerin çalışıp - çalışmadığı gibi. (Görüşmeci: Ö2).

Araca sık sık bakım yaptırılması, araca kar lastiği takılması. (Görüşmeci: Ö3).

Denetimin arttırılması, az sayıda öğrenci taşıyan sevişlerin bu sayede öğrenci dışında yolcu taşımalarının önüne geçeceğini düşünüyorum. Ayrıca özel eğitim öğrencisinin çok ağır düzeyde olmayanların diğer çocuklarla taşınması daha iyi olur kanaatindeyim. Çünkü çocuk kendini dışlanmış hissetmez. (Görüşmeci: Y1).

Sürücülere taşımalı eğitim ve öğrenci davranışlarıyla ilgili eğitim verilmesi ve sürücülerin yeterlilik düzeyinin ölçülmesi, uygun olmayanların ihaleye alınmaması, taşıma araçlarının detaylı kontrolden geçirilerek sürekli denetlenmesi gerekmektedir. (Görüşmeci: Y5).

Taşımalı eğitimde ulaşımda yaşanan sorunlarla ilgili çözüm önerileri “Araçlar uygun ve bakımlı olmalı” şeklinde olanlar şunları söylemiştir:

Az önce belirttiğim gibi araçlarda bir sınırlama en azından bir yaş sınırlaması getirilmeli, var ama yetersiz olduğunu düşünüyorum ben. Yine belirttiğim gibi taşıma şoförlerinin

kesinlikle eğitimden geçmesi gerektiğine inanıyorum ve kesinlikle olmalıdır. (Görüşmeci: H1).

Arabalarda görevli bayan “anne” mi deniyor, küçüklerde bizde bilmiyorum ne derece imkan sağlanırsa en azından bir büyük olursa taşıtlarda. Çocuklardaki bu olumsuz durumun önüne geçebiliriz. (Görüşmeci: H2).

Taşıma yapılacak noktaların belli olması, araç kalkış saatinin belli olması öğrenci ve taşıma şoförünün kurallara uyması sorunları ortadan kaldıracaktır. Araç bakımları ve denetimlerin zamanında yapılması sağlıklı ulaşımı sağlayacaktır. (Görüşmeci: H4).

Kapasiteye uygun ulaşım araçları olmalı ve öğrenci güvenliğine önem verilmelidir. (Görüşmeci: H6).

Ulaşımında yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerim: Sürücüler eğitilmeli, arabalar yenilenmeli. Arabalar konforlu ve güvenli olmalı. (Görüşmeci: Ö1).

Daha fazla koltuklu araç alınabilir. (Görüşmeci: Ö4).

Araç içinde çöp oluyor. Bunun için araç içine çöp kovası konulabilir. (Görüşmeci: Ö5).

Sabahları araca geç kalıyorum. Evim uzakta olduğu için yürümek zorunda kalıyorum. Ailem beni her gün servise götürmek zorunda kalıyor. Araç evin yanına kadar gelmeli. (Görüşmeci: Ö6).

Araçlar çok türlü iş yapıyor. Yalnızca öğrenci için servis olmalı. Yaş grubuna göre öğrenciler alınmalıdır. (Görüşmeci: Ö7).

Ulaşımında sorun araçlar. Değiştirilmeli. (Görüşmeci: Ö9).

Kemer olmayan koltuklara kemer takılması lazım. O araçlar yenilenebilir. (Görüşmeci: Ö11).

Arabayı tamire götürebiliriz. Koltukları değiştirebiliriz. Yeni arabalar getirebiliriz. (Görüşmeci: Ö12).

Öğrenciler, kendi evlerine yakın, en yakın taşıma merkezi okullara taşınmalı. Öğrenci grupları ilkokul, ortaokul öğrencileri ayrı araçlarla taşınmalı diye düşünüyorum. (Görüşmeci: Y4).

Öğrenci sayısına uygun araçların olması gerektiğini düşünüyorum. Hatta servis araçlarının içinin donanımıyla ilgili sorunlar olduğunu düşünüyorum. İşte bu kemerdi falan bir kamera olması gerektiğini düşünüyorum. (Görüşmeci: Y6).

Taşınmalı eğitimde ulaşımında yaşanan sorunlarla ilgili çözüm önerileri “Sürücüler eğitilmeli” şeklinde olanlar şunları söylemiştir:

Sürücülerin yeterlilik düzeyi ölçülmelidir. Uygun olmayanlar ihaleye alınmamalıdır. (Görüşmeci: H5).

Sürücüler eğitilmiş olmalı. Her konuda çocuklar açısından önemli. (Görüşmeci: Ö8).

Taşınmalı eğitimde ulaşımında yaşanan sorunlarla ilgili çözüm önerileri “Taşınmalı eğitimden vaz geçilmeli” şeklinde olanlar şunları söylemiştir:

Taşınmalı eğitimden vaz geçilmeli diyorum. (Görüşmeci: H3).

Köyümüzdeki okul tekrar açılmalı. (Görüşmeci: Ö10).

Taşınmalı eğitimden vaz geçilmeli. (Görüşmeci: Y2).

Kesin çözüm taşımayı kaldırmak. Bu yapılamıyorsa taşıma işi yapacak şahısların desteklenmesi, başka iş aramak zorunda bırakılmamalı. (Görüşmeci: Y3).

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi şudur: “Öğle yemeğinde yaşanan sorunlara ilişkin, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri nelerdir?” Bu alt problemin yanıtı olan veriler, temalar halinde Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. *Taşımali Eğitim Öğle Yemeğinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Görüşler*

Tema	f	%
Yemek çocuklara hitap etmiyor	10 (H1, H2, H4, H6, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Y2)	41,67
Yemekler kalitesiz ve az geliyor	10 (H3, H5, Ö2, Ö3, Ö8, Ö12, Y1, Y3, Y5, Y6)	41,67
Yemekhane ve sunum sorunları	4 (Ö1, Ö5, Ö7, Y4)	16,67

Öğle yemeklerinde yaşanan sorunlara yönelik yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Tablo 4.4’te verilmiştir. Görüşler “*Yemek çocuklara hitap etmiyor*”, “*Yemekler kalitesiz ve az geliyor*” ve “*Yemekhane ve sunum sorunları*” temaları altında verilmiştir.

Taşımali eğitim öğle yemeklerinde yaşanan sorunları “*Yemek çocuklara hitap etmiyor*” şeklinde dile getirenler şunları söylemiştir:

Yemekler bence çok fazla öğrenciye hitap etmiyor. Bazı günler yemekler tamamen çöpe gidiyor. Genelde aynı yemekler geliyor. Bazı günler yemekler soğuk ve normal özelliğini kaybetmiş olarak geliyor. Buradaki bence yapılması gereken, öğretmen ve öğrencilerin yemek konusunda görüşlerinin alınması, öğrencilerin beğenmediği yemeklerin yaptırılmaması gerektiğini düşünüyorum. Tabi ama maalesef verilen listeye göre yemekler yapılıyor. (Görüşmeci: H1).

Evet, öğle yemeğinde de çocuklar acıkmış oluyorlar. Biraz önce dersteydim “acıktık” dediler. Acıkınca tabi önce ben yemek alayım diye aslında hepsine yetiyor. Yeterli yemek de geliyor. Yemekte bir sorun yaşamadık. Ben uzun süredir bu okuldayım. Yemek her zaman geliyor, yetiyor. Hatta hani kaldığı zamanlar bile oluyor. Biz onu da düşündük, belediye ile iletişime geçilse barınaklara gönderilse ya da ihtiyaç sahibi aileler de olabilir. Çünkü çoğu zaman gerçekten çokça yemek kalıyor. Hani yemeğin kalmasında da şöyle bir şey var, çocuklara sevmediği demeyelim aslında yemek ayrımı yapmamalı, aileler bunları da öğretmeli ama biz de öğretmeliyiz burada. Oluyor ki almıyor çocuk yemeği almıyor, mesela atıyorum ne geliyor bezelye geliyor. Bezelye yemek istemiyor. Yeşil mercimek geliyor. Onu yemek istemiyor. Makarna çokça tüketiyorlar. Yani sevdikleri şeylerde kalmıyor. Kalan yemekleri mesela o durumlarda görüşülse belediyelerle birkaç kere aslında belediyeye biz ulaşmaya çalıştık burada onu da denedik. Olabilir dendi ama gerisi gelmedi açıkçası. Hani çöpe gideceğine en azından bir ihtiyaç sahibinin evine gitse ya da hayvanlara gitse sevinirdik. Çözüm olarak görülürse bu eğer önemli olabilir. (Görüşmeci: H2).

Öğle yemeklerinin öğrencilerin damak tadına uygun olmaması durumunda öğrenciler açısından dezavantaj olabilir. Yemeklerin tüketilebilirlikleri denetlenerek öğrencilerin yiyebilecekleri en uygun gıdalar hazırlanmalıdır. (Görüşmeci: H4).

Yemekler çocukların ilgisine, çok uygun değildir. (Görüşmeci: H6).

Yemekler tuzsuz ve sevmediğimiz yemekler veriliyor. (Görüşmeci: Ö4).

Öğle yemeklerini yiyemiyorum, çok yağlı çıkıyor. (Görüşmeci: Ö6).

Beğendiğimiz yemekler çıkabilir. (Görüşmeci: Ö9).

Bizim istediğimiz yemekler çıksın. (Görüşmeci: Ö10).

Bizim sevdiğimiz yemekler bize sorulabilir. (Görüşmeci: Ö11).

Çoğu zaman öğrencilerin beğenmediği yemekler geliyor. Bununla birlikte kurum olarak yaşadığımız sorun, alan yetersizliğimiz var. Yemeği verebilecek alanımız çok dar. Orada artık çocuklar küçük bir alana hepsini yaklaşık yüz kişilik öğrenci grubunu sığdırmak ne kadar verimli olacak artık siz düşünün. (Görüşmeci: Y2).

Taşınmalı eğitim öğle yemeklerinde yaşanan sorunları “*Yemekler kalitesiz ve az geliyor*” şeklinde dile getirenler şunları söylemiştir:

Yemekler kalitesiz ve bir denetim yok. Yani sözde denetim var ama gerçekte bir denetim yok. Kar amacı güdüyor bu işten. (Görüşmeci: H3).

Yemekler ihaleye uygun yapılmalıdır. Hijyen kurallarına uyulmalıdır. (Görüşmeci: H5).

Bazen yemekler tuzlu çıkabiliyor. Bence buna çözüm bulunabilir. (Görüşmeci: Ö2).

Yemeğin içinden kıl çıkıyor. Ekmeğin içinden demir parçaları çıkıyor. (Görüşmeci: Ö3).

Yemeklerde çeşitlilik ve yemek miktarı artırılmalı. (Görüşmeci: Ö8).

Yemekler yeterli değil. Bizim sevdiğimiz yemekler bize sorulabilir. (Görüşmeci: Ö12).

Öğle yemeğinin bir firmadan ya da Buldan için METEM’den gelmesi yemeklerin soğumasına ve lezzetinin gitmesine sebep olmakta. Bu sebeple okullarda yemeklerin kendi okullarında yapılmasını tercih ederim. (Görüşmeci: Y1).

İmkanlar ölçüsünde öğle yemeği veriliyor. İhale tarihinden sonra oluşan fiyat artışları nedeniyle yemeklerde önemli ölçüde düşüş var. Yemek dağıtım ve temizlik işleri için yeterli personel olmalı. (Görüşmeci: Y3).

Öğle yemeklerinde ihaleye uygun kalitede olup olmadığının ihale şartnamelerinin açık olmamasından dolayı kontrol edilememesi en büyük sorun. Sağlığa ve hijyen kurallarına uyulup uyulmadığının bilinmemesi ve yeterli miktarda gelmemesi öğle yemeği için yaşanan sorunlar. (Görüşmeci: Y5).

Bizim okulumuzda yemekler tam saatinde geliyor. O konuda bir sıkıntı yok. Ama bazen miktar olarak öğrenci sayısına göre az gelebiliyor. Yetmeyebiliyor yemek. (Görüşmeci: Y6).

Taşınmalı eğitim öğle yemeklerinde yaşanan sorunları “*Yemekhane ve sunum sorunları*” şeklinde dile getirenler şunları söylemiştir.

Öğle yemeğinde sırada beklerken sıra kavgaları oluyor ve buna bir çözüm bulunmalı bence. (Görüşmeci: Ö1).

Herkes sırayı bozuyor buna çok sinirleniyorum. (Görüşmeci: Ö5).

Çok fazla konuşuyorlar. (Görüşmeci: Ö7).

Taşımali okullarda öğle arasını kaldırarak çocuklar öğle yemeği zorunluluğundan kurtulabilir. Öğrencilere yemek yedirilirken yeterli personel olmuyor onlarda sıkıntı yaşıyor çocuklarımız. Yardımcı personel eksikliği yaşıyoruz. (Görüşmeci: Y4).

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi şudur: “Öğle yemeğinde yaşanan sorunlara ilişkin, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin çözüm önerileri nelerdir?” Bu alt problemin yanıtı olan veriler, temalar halinde Tablo 4.5’te görülmektedir.

Tablo 4.5. *Taşımali Eğitim Öğle Yemeğinde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Öneriler*

Tema	<i>f</i>	%
Yemek menülerinde öğrencilerin görüşlerinin alınması	13 (H1, H6, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Y2, Y4, Y6)	54,17
Yemek ve sunum kalitesinin artırılması	7 (H2, H3, H4, Ö1, Ö7, Y1, Y3)	29,17
Denetim ve düzenin sağlanması	4 (H5, Ö2, Ö3, Y5)	16,67

Tablo 4.5’te görüldüğü gibi öneriler “*Yemek menülerinde öğrencilerin görüşlerinin alınması*”, “*Yemek ve sunum kalitesinin artırılması*” ve “*Denetim ve düzenin sağlanması*” temaları altında verilmiştir.

Taşımali eğitimde öğle yemeklerinde yaşanan sorunların çözümüne ilişkin “*Yemek menülerinde öğrencilerin görüşlerinin alınması*” çözümünü dile getirenler şunları söylemiştir:

Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin alınması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilerin sevmediği, beğenmediği yemekler yerine yine aynı eşdeğer protein oranında diğer oranlara uyumlu olmak koşuluyla farklı türlerde yemekler yapılabilir. (Görüşmeci: H1).

Daha yaşlarına uygun besleyici tek yönlü değil de hani çok yönlü yemekler hazırlanabilir. Bu öğrenci veli anketiyle işbirliğiyle sağlanabilir. (Görüşmeci: H6).

Yemeklere biraz tuz katılabilir ve sevdiğimiz yemekler yapılabilir. (Görüşmeci: Ö4).

Öğretmenlere söyleyerek çezebiliriz ya da duvara yemek listesi asabiliriz. (Görüşmeci: Ö5).

Yemeklerin daha sağlıklı ve az yağlı çıkması daha iyi olur. Kantinden kek ve meyve suyu gibi abur cuburlarla karnımızı doyurmak zorunda kalıyoruz. (Görüşmeci: Ö6).

Sevdiğimiz yemekler yapılabilir. (Görüşmeci: Ö8).

Çıkarılacak yemekler bize sorulabilir. (Görüşmeci: Ö9).

Bize sorularak çıksın yemekler. (Görüşmeci: Ö10).

Sevdiğimiz yemekleri bize sorabilirler. (Görüşmeci: Ö11).

Bizim sevdiğimiz yemekler bize sorulabilir. (Görüşmeci: Ö12).

Burada öğrencilere yemek veren okul ya da firma, neyse, öğrencilere bir anket uygulayabilir. Yani burada daha çok israf oluyor gelen yemekler. Onun önüne geçebiliriz. Öğrencilerin daha çok ağırlıklı o anket sonucunda çıkan sonuçlara göre yemek listeleri hazırlanırsa daha iyi olur sanki. (Görüşmeci: Y2).

Dediğim gibi okulda öğle arası kaldırılarak öğrenciler yemek yemeden evlerine gönderilebilir ya da yemekler öğrencilerin istediği şekilde, öğrencilerin daha beğeneceği şekilde öğrencilerle anket yapılarak, öğrencilerin ağız tadına uygun listeler hazırlanarak çocuklara verilebilir. (Görüşmeci: Y4).

Öğrenci sayısına uygun şekilde gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Yemek çeşitliliği açısından menü zenginleştirilebilir diye düşünüyorum açıkçası. (Görüşmeci: Y6).

Taşınmalı eğitimde öğle yemeklerinde yaşanan sorunların çözümüne ilişkin “Yemek ve sunum kalitesinin arttırılması” çözümünü dile getirenler şunları söylemiştir:

Belediyelerle görüşülebilir demiştik, biraz önceki gibi. Ailelere ulaştırmada sorunlar yaşayacaklarını söylediler. Biz bir sene ulaşmaya çalıştık buraya yeni başladığımız sınıflarda. Hani onu birinin alıp o evlere ulaştırması gerekir. Kim yapacak? Biz burada anca çocukları görebiliyoruz. Dışarı götürme imkanımız yok. Artık belediye yeniden birini mi görevlendirir bu anlamda biri görevlendirilebilir mi yapılabilir mi bir çözüm yani. Ziyat olmamış olur yemekler. (Görüşmeci: H2).

Yemekler hazırlanırken para kazanmak için yapılmamalı. Amaç çocuklara iyi yemek hazırlamak olmalı. (Görüşmeci: H3).

Birinci sınıfa yeni başlayan öğrencilerin okulda yemek yeme kültürüne alışmaları için sürekli onlara bilgilendirme ve geri dönüt alma yapılarak uyum sağlamalarına yardımcı olunmalıdır. Onlara uygun yemek seçilerek yemek alışkanlıkları kazandırılmalıdır. (Görüşmeci: H4).

Bence herkes masalara oturmalı bir liste yapılmalı ve ona göre öğrenciler çağrılmalıdır. (Görüşmeci: Ö1).

Susmaya ceza verilmelidir. (Görüşmeci: Ö7).

Okulda yemek yapılırsa yemekler daha sıcak çıkabilir. Ayrıca yemekhane yerine okullarda yapılan yemeğin öğrenciler tarafından dağıtılması ve sınıflarda yenmesi hem öğrencinin sorumluluğunu artırır hem de okulun işleyişine katkı sunar. (Görüşmeci: Y1).

Öğle yemeğinin kalitesinin arttırılması, dağıtım ve temizlik için personel görevlendirilmeli. (Görüşmeci: Y3).

Taşınmalı eğitimde öğle yemeklerinde yaşanan sorunların çözümüne ilişkin “Denetim ve düzenin sağlanması” çözümünü dile getirenler şunları söylemiştir:

Sık sık denetimler yapılmalı, uzman kişilerce değerlendirilmelidir. (Görüşmeci: H5)

Aşçıların eğitilmesi ve yeni aşçılar alınması. (Görüşmeci: Ö2).

Yemek sırasında düzeni bozanlara tutanak tutulması. Yemeklerin sık sık denetimden geçmesi. (Görüşmeci: Ö3).

Yemeğin yapım aşamasından itibaren öğrencinin önüne gelene kadar sıkı denetimlerin yapılması, gerekirse bu konuda uzman kişilerden hizmet alınması bizim görüş önerilerimizdir. (Görüşmeci: Y5).

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi şudur: “Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?” Bu alt problemin yanıtı olan veriler, temalar halinde Tablo 4.6’da görülmektedir.

Tablo 4.6. *Taşıma Merkezi Olan Okullardan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşler*

Tema	f	%
Fiziki, donanım, donatım ve araç-gereç yetersizlikleri	13 (H2, H3, H4, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Y3)	54,17
Araçların erken-geç gelip gitmeleri	8 (H1, H5, Ö1, Ö2, Ö7, Y1, Y4, Y5)	33,33
Sorun yok	3 (H6, Y2, Y6)	12,50

Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Tablo 4.6’da verilmiştir. Sorunlar “*Fiziki, donanım, donatım ve araç gereç yetersizlikleri*”, “*Araçların erken-geç gelip gitmeleri*” ve “*Sorun yok*” temaları altında verilmiştir.

Taşımalı eğitimde taşıma merkezi okul kaynaklı sorunlarla ilgili olarak “*Fiziki, donanım, donatım ve araç-gereç yetersizlikleri*” şeklinde ifade edenler şunları söylemiştir:

Orada biraz sıkıntı, hani çocuklar taşındığı için mesela geriye geç gidebiliyor ya da sabahleyin erken kalkıp geliyorlar. Karanlık oluyor mesela kış özellikle. Karanlıkta geliyorlar. İlk saatlerde uyanamıyorlar. Karanlıkta çıktığı için evde kahvaltı yapmayabiliyorlar. Gözlemlerimiz bunlar biraz sıkıntı yaşıyoruz. Belki saat geçe alınabilir. Yaz - kış uygulaması yapılabilir. Evet, bir de binadan kaynaklı sorunlarda yaşayabiliyoruz. Kütüphane, yemekhane, toplantı salonu mesela biz burada gerçekten yemekhaneyi idare ediyor belki ama bir toplantı salonuna ihtiyacımız var. (Görüşmeci: H2).

Bizim kendi okulumuzdaki sorun taşıma araçları için uygun park yerinin olmaması. Mesela son ders beden eğitimi dersi yapılıyor, taşıma araçları bahçeye giriyor ve verimsiz hale geliyor bahçe. (Görüşmeci: H3).

Okulun koşullarının eksik olması genel problemin başındadır. Taşıma sebebiyle okul iş yükünün fazla olması, servis problemleri, yemek problemleri, öğrencinin uyum sağlaması problemi, öğrencinin ders sonrası etkinliklere katılamaması. (Görüşmeci: H4).

Yemekhanemiz biraz dar. Hizmetli sayımız az. (Görüşmeci: Ö3).

Okulumuzda kantin ve kütüphane yok. Bu bina yeterli değil ve öğretmen sayısı eksik. (Görüşmeci: Ö4).

Bizim okulumuzda kütüphane ve bilgisayar odası yok. (Görüşmeci: Ö5).

Okul alanı küçük ve dardır. (Görüşmeci: Ö6).

Sınıflar sayısı yetersiz. Kütüphane yok. (Görüşmeci: Ö8).

Yeterli alan yok. (Görüşmeci: Ö9).

Daha geniş olmasını isterim. (Görüşmeci: Ö10).

Bilgisayar salonu yok. (Görüşmeci: Ö11).

Bilgisayar salonu yok. Basketbol sahası yok. (Görüşmeci: Ö12).

Yeterli mekanı ve donanımı olmayan okullar, taşıma merkezi yapılmamalı. Ulaşımı zor olan yerlere taşıma merkezi yapılmamalı. Taşıma merkezi okulların donanımı ve temizliği artırılmalı. (Görüşmeci: Y3).

Taşınmalı eğitimde taşıma merkezi okul kaynaklı sorunlarla ilgili olarak “*Fiziki, donanım, donatım ve araç-gereç yetersizlikleri*” şeklinde ifade edenler şunları söylemiştir:

Adı üzerinde en büyük sorun taşıma. Aslında sorun derken şu, özellikle çalışanlar için en büyük sorun taşıma. Öğretmen ve yöneticiler için taşıma. Çünkü genelde taşımadan kaynaklanan bir sorun olduğunda ilk günah keçisi öğretmen ve idareciler oluyor. Bu bence en büyük sorunlardan bir tanesi. Bununda dediğim gibi işte çözüm noktasında şu araç ve şoförler. Bilinçsizlik. (Görüşmeci: H1).

Taşınmalı öğrenciler, erken kalmaları ve yolculuk yapmaları sebebiyle yorgun düşmektedir. (Görüşmeci: H5).

Görüşlerim bazen kazalar oluyor, bazen öğrenciler okulda unutuluyor bu gibi sorunlar. (Görüşmeci: Ö1).

Bazen araçlar geç gelebiliyor ve buna çözüm bulunabilir. (Görüşmeci: Ö2).

Arabaya liseliler biniyor. Liseliler başka arabayla gelmeli. (Görüşmeci: Ö7).

Okulumuz fiziki anlamda yeterli bir okuldur. Ancak taşıma ihalelerinin zamanında yapılmaması ve çok sık taşıma araçlarının değişmesi, hem evrak bakımından iş yükü oluşturmakta, hem de öğrenciler açısından kafa karışıklığına neden olmaktadır. Bu kafa karışıklığının nedeni, saatlerin ve durak yerlerinin yükleniciye ve şoföre göre değişmesinden kaynaklanmaktadır. (Görüşmeci: Y1).

Taşıma araçları bazen çok erken, bazen çok geç gelebiliyor. Sabahleyin erken yola çıktığında çocuklarımız mağdur oluyorlar. İlkokul, ortaokul öğrencileri birlikte taşındığında yine çocukların çıkış saatlerinde sıkıntı yaşıyor. Bu araçlar ayrılarak bunun önüne geçmek gerekiyor. (Görüşmeci: Y4).

Taşıma öğrencilerinin evlerinin taşıma merkezine uzak olmasından dolayı velilerin toplantılara katılamaması, okul-aile birliği çalışmalarından uzak kalmaları, taşınmalı öğrencilerin yolculuk yapmaları sebebiyle yorgun olmaları, derslerin işlenişinde bazı sorunlara neden olmaktadır. (Görüşmeci: Y5).

Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlarla ilgili olarak “*Fiziki, donanım, donatım ve araç-gereç yetersizlikleri*” şeklinde ifade edenler şunları söylemiştir:

Okulumuzda herhangi bir sorun olmamakla birlikte yalnızca olumsuz hava koşullarından tabii olarak etkilenmektedirler. (Görüşmeci: H6).

Bizim burada en büyük sorunlarımızdan biri de veli iletişimsizliği. Veli taşıma olduğu için öğrencisini hemen taşımaya bindiriyor akşam geri alıyor. Ne okula uğruyor. Saç ayağımızdan biri eksik. Onun dışında okul merkezli sorun yok. (Görüşmeci: Y2).

Bizim okulumuz taşıma merkezli bir okul, bununla ilgili herhangi bir sorun bulunmamaktadır. (Görüşmeci: Y6).

4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi şudur: “Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?” Bu alt problemin yanıtı olan veriler, temalar halinde Tablo 4.7’de görülmektedir.

Tablo 4.7. *Taşıma Merkezi Okullardan Kaynaklı Sorunların Çözüm Önerileri*

Tema	f	%
Taşıma merkezi okullara ayrı ödenek gönderilmeli	2 (H1, H4)	8,0
Taşıma merkezi okullar fiziki, donatım ve personel olarak güçlendirilmeli	12 (H3, H6, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Y3, Y4)	48,0
Taşımali öğrencilere, daha konforlu ulaşım olanağı sağlanmalı	8 (H5, Ö1, Ö2, Ö7, Ö10, Y1, Y4, Y5)	32,0
Paydaşlar arası işbirlikleri arttırılmalı	1(Y2)	4,0
Taşınan öğrenciler uyum eğitimine alınmalı	1 (H2)	4,0
Önerim yok	1 (Y6)	4,0

Taşımali eğitimde taşıma merkezi okullardan kaynaklanan sorunların çözüm önerilerini Tablo 4.7’de verilmiştir. Bu tabloda görüldüğü gibi öneriler “*Taşıma merkezi okullara ayrı ödenek gönderilmeli*”, “*Taşıma merkezi okullar fiziki, donatım ve personel olarak güçlendirilmeli*”, “*Taşımali öğrencilere daha konforlu ulaşım imkanı sağlanmalı*”, “*Paydaşlar arası işbirlikleri arttırılmalı*”, “*Taşınan öğrenciler uyum eğitimine alınmalı*” ve “*Önerim yok*” temaları altında verilmiştir.

Taşıma merkezlerinden kaynaklı sorunların çözümüne önerileri “*Taşıma merkezi okullara ayrı ödenek gönderilmeli*” şeklinde ifade edenler şunları söylemiştir.

Burada benim önerim, taşıma merkezi okullara YİBO ve liselerde olduğu gibi bir ayrıcalık tanınması gerektiğini düşünüyorum. Nasıl bir ayrıcalık dersiniz, ödenek olarak ayrı bir ödenek gönderilmesi gerektiğini düşünüyorum ben taşıma merkezi okullara. Çünkü taşıma merkezi okulların gereksinimleri merkez okullar gibi olmuyor. Genelde taşıma merkezi okullar kırsal kesimde olduğu için, en büyük sorun ekonomik sorunlar. Bunun da bence çözüm noktası, ödenek ayrı bir ödenek olması. Benim düşüncem bu. (Görüşmecisi: H1).

Öncelikle taşıma merkezi olan okulların olanaklarını eksiksiz hale getirmek gerekmektedir. Fiziki olarak her türlü eğitim çalışmalarına uygun hazırlanmalıdır. Yönetici, öğretmen, öğrenci, veli, çalışanlar taşıma merkezi okullarına uygun eğitimlerle en etkili şekilde görev yapmalıdır. Araç sürücüleri düzenli eğitilmeli ve taşıt denetimleri yapılmalıdır. Öğrencilerin de ders sonrası etkinliklerine katılabilmeleri planlanmalıdır. En uygun koşullar sağlanarak öğrenciler verimli eğitim ortamı hazırlanmalıdır. (Görüşmecisi: H4).

Taşıma merkezlerinden kaynaklı sorunların çözümüne önerileri “*Taşıma merkezi okullar fiziki, donatım ve personel olarak güçlendirilmeli*” şeklinde ifade edenler şunları söylemiştir.

Taşıma araçları okul bahçesine alınmamalı. Koşulları uygun okullara taşınmalı eğitim yapılmalı. (Görüşmeci: H3).

Bina yapı kaynaklı sorunlar varsa bunlar giderilebilir diye düşünüyorum. Bizim okulumuzda bu konuda bir sorun yok. (Görüşmeci: H6).

Bir tane daha hizmetli görevlendirilmeli ve yemekhane büyütülmeli. (Görüşmeci: Ö3).

Okula kantin yapılabilir. Kütüphane yapılabilir ve bina büyütülebilir. (Görüşmeci: Ö4).

Okula kütüphane ve bilgisayar odası yaptırabiliriz. (Görüşmeci: Ö5).

Okulun alanı geniş yapılmalıdır. (Görüşmeci: Ö6).

Sınıf sayısı arttırılmalı, böylece kütüphane oluşturulmalı. (Görüşmeci: Ö8).

Daha geniş büyük bir okul olabilir. (Görüşmeci: Ö9).

Bilgisayar odası olması lazım. (Görüşmeci: Y11).

Basketbol sahası yapılması lazım. Bilgisayar odası yapılması. (Görüşmeci: Y12).

Taşıma merkezi okullarda yeterli yardımcı personel olmaması. Öğretmenlere fazladan iş yükü oluyor. Araç kontrollerinde öğretmenlere yardımcı olunmalı. (Görüşmeci: Y3).

Taşıma merkezi okullara daha fazla yardımcı personel görevlendirilerek temizlik ve yemekte bu çocuklara daha iyi hizmet verebiliriz diye düşünüyorum. (Görüşmeci: Y4).

Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunların çözüm önerilerine ilişkin “*Taşınmalı öğrencilere daha konforlu ulaşım olanağı sağlanmalı*” şeklinde görüş belirtenler, şunları söylemiştir:

Taşıma merkezi olan okulların ders saatleri, öğrencilere göre yeniden düzenlenmelidir. (Görüşmeci: H5).

Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerim, öğrencileri kontrol etmeliyiz, sürücüler dikkat etmeli ve eğitilmiş olmalı. (Görüşmeci: Ö1).

Taşıma araçları saatinde gelmeli, sürücüler eğitilmeli ve araçlar yenilenmeli. (Görüşmeci: Ö2).

Yaş sınırı olmalı. Liseliler bizle gelmemeli, bir de araç değişmeli. (Görüşmeci: Ö7).

Araba geniş olmalı. (Görüşmeci: Ö10).

Yüklenicilerle yapılan sözleşmeler bir eğitim-öğretim yılını tamamen kapatmalı. Ayrıca öğrencilerin bekledikleri duraklarda, durak yerleri yapılmalı ve böylece yağmurlu - karlı günlerde ıslanmaları engellenmeli. (Görüşmeci: Y1).

İlkokul, ortaokul ve liselerin taşınması, kesinlikle aynı araçla yapılmamalı. Çocukların ders saatleri farklı, ders süreleri, giriş-çıkışları farklı. (Görüşmeci: Y4).

Taşınmalı öğrenci velilerinin toplantı, etkinlik gibi durumlarda taşıma araçlarıyla taşıma merkezine erişimlerinin sağlanması gerekmektedir. Taşıma merkezi olan okulların ders başlangıç saatlerinin, öğrencilere göre düzenlenerek onlara dinlenme fırsatının verilmesi,

motivasyon sağlayıcı etkinliklerin düzenlenmesi, uygun dinlenme ortamlarının oluşturulması, birçok sorunu ortadan kaldıracaktır. (Görüşmeci: Y5).

Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunların çözümüne ilişkin önerilerden “*Paydaşlar arası işbirlikleri arttırılmalı*” şeklinde olanlar, şunları söylemiştir:

İşte velilerimize daha çok eğitim-öğretim ortamlarına, eğitim-öğretim hizmetlerine dahil edebilirsek, sanki hedeflerimize daha kolay ulaşacak gibi düşünüyoruz, ben ve arkadaşlarımız, personelimiz. (Görüşmeci: Y2).

Taşıma merkezlerinden kaynaklı sorunların çözümüne önerileri “*Taşınan öğrenciler uyum eğitimine alınmalı*” şeklinde görüş belirtenler, şunları söylemiştir:

Evet, uyum sorunu yaşayabiliyor çocuklar. Başka ortama geldiği için. Ne önerilebilir belki zaman vermek lazım. Birbirlerine zamanla uyum sağlayabiliyorlar. Tabi bu iyi anlamda da kötü anlamda da olabiliyor. Biri diğerini iyi yönlendirdiği gibi olumsuz yönlendirmelerde görebiliyoruz. Bunun için çocukları iyi gözlemlenmesi gerekiyor. Çözüm önerisi olarak sunacak olursak. Dikkatli gözlemlerle olumsuz davranışlar ortadan kaldırılabilir. Takiplerle diye düşünebiliyoruz. (Görüşmeci: H2).

Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunların çözümüne önerilerine ilişkin “*Önerim yok*” şeklinde olanlar, şunları söylemiştir:

Şu an kendi okulumu bildiğim için bizim okulumuzda bir sorun olmadığı için böyle bir görüşüm de yok şu an. (Görüşmeci: Y6).

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, toplanan veriler ve yapılan çözümlenmeler tartışılmakta ve tartışmalara paralel bir biçimde geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, toplanan verilerin ve yapılan çözümlenmelerin tartışılması ve tartışmalara paralel bir biçimde geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Taşımali eğitim gerekli olup - olmadığına ilişkin yönetici, öğretmen ve öğrencilerin en çok vurguladıkları, taşımali eğitimin gerekli olduğudur. Taşımali eğitimin, bağımsız sınıflarda eğitim alma olanağı sağladığı belirtilmiş, çok az sayıda da olsa taşımali eğitimin olmamasını düşünen yönetici, öğretmen ve öğrenci de bulunmaktadır. Taşdemir (2010) tarafından yapılan çalışmada da taşımali eğitimin gerekli olduğu, fırsat ve olanak eşitliğini sağlamaya yönelik önemli bir adım olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir deyişle, bu araştırmanın sonucu ile Taşdemir araştırmasının sonucu birbirine benzerdir.

Taşımali eğitim ulaşım hizmetlerinde yaşanan sorunların başında, araçların eski olması ve araç sürücülerinin bilinçsiz olması gelmektedir. Herhangi bir sorun görmeyenler de vardır. Araçların eski olması ve sürücülerin bilinçsiz olması, Ülker (2009) ve Şimşek ve Büyükkıdık (2017) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Sorunların halen sürüyor olması, açık artırma (ihale) sürecinde bu durumların göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermektedir.

Taşımali eğitimde ulaşım sürecinde yaşanan sorunlarla ilgili çözüm önerilerinde, en fazla dile getirilen çözüm önerisi “araçlar uygun ve bakımlı olmalıdır” şeklindedir. Bunun yanında denetimlerin artırılması ve taşımali eğitimden vazgeçilmesi ve sürücülerin eğitilmesi önerileri de ileri sürülmüştür. Araştırma bulgularından “taşımali eğitimden vazgeçilmesi” gerektiği yönündeki öneri, Yalçın (2006, s.59) tarafından yapılan çalışmada da dile getirilmiştir. Eğitimde fırsat ve kalitenin ne ölçüde sağlandığının ortaya konulması gerektiği ve buna göre durumun değerlendirilmesi gerektiği bulgusuyla örtüşmektedir. Ayrıca sürücülerin eğitilmesi konusunda benzer bulgu ve önerilerin Çelik (2019) çalışmasında da vurgulandığı görülmektedir. Diğer bir deyişle, farklı zamanlarda ve farklı illerde yapılan araştırmaların sonuçları benzerlik taşımaktadır.

Taşımali eğitimde öğle yemeklerinde yaşanan sorunların başında “yemeklerin çocuklar tarafından çok beğenilmemesi, az ve kalitesiz olması” gelmektedir. Yemekhane ve sunum sorunlarının da yaşandığı görülebilmektedir. Oysa Taşdemir (2010) tarafından yapılan çalışmada, yemek ve yemekhane hizmetlerinin yeterli olduğu ortaya konulmuştur. Diğer bir deyişle, bu araştırmanın sonucu ile Taşdemir tarafından yapılan araştırmanın sonucu, birbirinden farklıdır.

Taşımali eğitimde öğle yemeklerinde yaşanan sorunların çözümlerine ilişkin önerilerin başında “yemek menülerinde öğrencilerin görüşlerinin alınması” gelirken, bunu yemek ve sunum kalitesinin artırılması ile denetim ve düzenin sağlanması önerileri izlemiştir.

Taşımali eğitimde taşıma merkezi okul kaynaklı sorunların başında fiziki, donanım, donatım ve araç gereç yetersizlikleri gelirken bunu araçların erken-geç gelip gitmeleri izlemiştir. Uslu (2017) çalışmasında belirttiği gibi taşıma merkezi okulların fiziki ve donanımlarının yetersiz olduğu bulgusuyla benzerlik gösteren araştırma bulgularının Şimşek ve Büyükkıdık (2017) çalışması bulgularıyla da benzerlikler göstermektedir. Bu durum ayrıca taşınan öğrenci ve velilerinin taşımali eğitime bakışlarında da olumsuzluklara neden olmaktadır.

Taşımali eğitimde taşıma merkezi okullardan kaynaklı sorunların çözüm önerilerinin başında taşıma merkezi okullar fiziki, donatım ve personel olarak güçlendirilmeli önerisi gelmektedir. Bunu taşımali öğrencilere daha konforlu ulaşım olanağı sağlanmalı, taşıma merkezi okullara ayrı ödenek gönderilmeli, paydaşlar arası işbirlikleri artırılmalı ve taşınan öğrenciler uyum eğitimine alınmalı önerileri izlemiştir.

5.2. Öneriler

Taşımali eğitimin işlevsel olması, fırsat ve olanak eşitliğini sağlaması bakımından şu çalışmalar yapılabilir:

- Yeterli fiziksel ortama ve eğitsel donanıma sahip olan okullar, taşıma merkezi okul olarak seçilmelidir.
- Birbirine yakın köylerin ortasında olan, diğer bir deyişle kolay ulaşılabilir olan okullar, taşıma merkezi okul olarak seçilmelidir.
- Öğrencileri taşıyan araçlar, yeni ve sürücüleri eğitilmiş olmalıdır. Eski araçlarla ve bilinçsiz sürücülerle taşıma yapılmamalıdır.
- Araçların eski olması ve sürücülerin bilinçsiz olması sorunları, gerek bu çalışmada, gerek başkaları tarafından yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur. Diğer

bir deyişle, farklı illerde ve farklı yıllarda yapılan araştırmalarda benzer sorunlar ortaya konulmuştur. Neden böyle olduğuna ilişkin farklı araştırmalar yapılmalıdır. Özellikle çok dağınık ve birbirine çok uzak olan köylerde taşıma yapacak girişimci bulunamadığına ilişkin, zaman zaman eğitim dünyasında konuşmalar yapılmaktadır. Her şey kağıt üzerinde yazıldığı gibi olmayabilir. Ülke gerçeklerine ilişkin gerçek veriler elde edilmek isteniyorsa, sahaya inmek ve sahadan veri toplamak gerekir.

– Yemek menüleri öğrencilerin de katılımıyla belirlenmeli, sıcak ve kaliteli yemekler sunulmalıdır.

– Taşıma merkezi olan okullar, para, donatım ve araç-gereç yönünden desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Atar, Y. (2017). *Türk anayasa hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çelik, F. (2019). *Taşınmalı eğitim veren ilkokullarda ve ortaokullarda risk ve risk yönetimi*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Karakütük, M. (1998). Taşınmalı ilköğretim uygulaması ve sorunları: “Sincan ilçesi örneği”. *Eğitim ve Bilim*, 22(108). 16-21.
- Karasar, N. (2012) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık
- MEB (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı taşıma yoluyla eğitime erişim yönetmeliği*. [www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar], Erişim tarihi: 19.03.2022.
- MEB (2018). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2017-2018*. [http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar], Erişim tarihi: 24.03.2022.
- MEB (2021). Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği, meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB, Millî Eğitim İstatistikleri - Örgün Eğitim 2015-2016, (http://sgb.meb.gov.tr), Erişim: 24.05.2022.
- MEB, Millî Eğitim İstatistikleri - Örgün Eğitim 2019-2020, (http://sgb.meb.gov.tr), Erişim: 08.05.2022.
- MEB, Resmi İstatistikler, (http://sgb.meb.gov.tr/resmi-istatistikler). Erişim: 03.04.2022.
- MEVZUAT (2018a). *1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası*. [www.mevzuat.gov.tr], Erişim tarihi: 22.11.2021.
- MEVZUAT (2018b). *222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasası*. [www.mevzuat.gov.tr], Erişim tarihi: 22.11.2021.
- Recepoğlu, E. (2009). Taşınmalı ilköğretim uygulaması ve karşılaşılan sorunlar: Kastamonu ili örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2). 427-444.
- Şimşek, A. ve Büyükkıdık, S. (2017). Öğretmen ve öğrenci görüşleriyle taşınmalı eğitim uygulamasının değerlendirilmesi: Bozova ilçesi örneği. *İlköğretim Online Dergi*, 16(1). 15-34.
- T.D. (Tebliğler Dergisi), (11.09.2014 - RG - 29116; 2000). *Milli eğitim bakanlığı taşınmalı ilköğretim yönetmeliği*. [http://tebligler.meb.gov.tr], Erişim tarihi: 19.12.2021.
- Taşbaşı, N. A. (2011). *Taşınmalı eğitim ve toplumsal sorunlar*. Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Taşdemir, M. (2010). *Taşımali eğitime ilişkin veli görüşleri; sorunlar ve öneriler (Şile ilçesi örneği)*. Yeditepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi. İstanbul.
- Taşkıran, B. (2010). *Taşımali eğitim merkezlerinde öğrenci başarısının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması*. Akdeniz Üniversitesi: Yüksek Lisans Tezi. Antalya.
- Tepe, N. (2011). *Taşımali ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin beslenme sorunları üzerine öğretmen görüşleri*. Yeditepe Üniversitesi: Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Tuzcu, G. (2021) *Eğitim Ekonomisi*, Pegem A Yayını, Ankara.
- UNICEF (2018a). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. [www.unicef.org/turkey], Erişim tarihi: 18.12.2018.
- UNICEF (2018b). *İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*. [www.unicef.org/turkey], Erişim tarihi: 18.12.2018.
- Uslu, Ö. (2017). *İlköğretimde taşımali eğitim uygulaması*. Pamukkale Üniversitesi: Yüksek Lisans Tezi.
- Ülker, Y. (2009). *Taşımali ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesi (Muğla ili örneği)*. Muğla Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Yalçın, K. Y. (2006). *Yerleşik ve taşımali eğitim yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin toplumsallaşmasında beden eğitimi ve sporun önemi Kütahya ili örneği*. Dumlupınar Üniversitesi: Yüksek lisans tezi. Kütahya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-43325820
Konu : Anket Uygulama İzni

11/02/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 07.02.2022 tarihli ve 165085 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Erhan TURAN, "Taşınmalı Eğitimde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler (Denizli İli- Buldan İlçesi)" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli İli Buldan ilçesinde bulunan ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlere ve yöneticilere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazılan ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okullarınca) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde denetimli ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
11/02/2022
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:

1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezelefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ah20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@h01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOC-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Sef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258)234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden 3d07-abe0-340a-a700-9e9d koda ile teyit edilebilir.

,Evrak Tarih ve Sayısı: 02.02.2022-E.164988

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, "Taşımali Eğitimde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler(Denizli İli- Buldan İlçesi)" başlıklı bir araştırma çalışması olup taşımali eğitim uygulamasının sorunlarını incelemek amacıyla taşımaktadır. Çalışma, Erhan TURAN tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile taşımali eğitim uygulamasının gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, nitel çalışma yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da başka bir çalışmada kullanılmayacaktır ve gerekmesi halinde, sizin (yazın) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verilerin inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Pamukkale Üniversitesi Eğitim Enstitüsünden Erhan TURAN'a (mail/tel) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Erhan TURAN
Adres :Kadıköy İlkokulu Buldan/Denizli
İş Tel :0258 435 10 83
Cep Tel :0505 314 69 02

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:
İmza:
Tarih:

Evrak Tarih ve Sayısı: 02.02.2022-E.164966

Ek-1
Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Taşımali Eğitim Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler (Denizli İli – Buldan İlçesi)" adıyla, 14 Şubat 2022- 01 Haziran 2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Taşımali Eğitim Uygulamasında Yaşanan Sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri bulmaktır.

Araştırma Uygulaması: Görüşme şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nun ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasında katılımı ^{10.2017.58} ~~3036~~ ^{3.02.2022} tamamiyle gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamada ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuzla hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Erhan TURAN

İletişim bilgileri : Kadıköy İlkokulu-Ortaokulu / Buldan 0505 314 69 02

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

...../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

EKLER

Taşımali Eğitime Yönelik Görüşme Formu

Görev unvanı:
 Müdür ()
 Müdür Yardımcısı ()
 Öğretmen ()
 Öğrenci ()

Cinsiyet: Kadın () Erkek *10.201.1.58*

Yaş: *3236*
3.02.2022

Çalıştığınız / Okuduğunuz okul türü: İlkokul () Ortaokul () Lise ()

1. Taşımali eğitimin gerekliliğine yönelik görüşleriniz nelerdir?
2. Taşımali eğitimde ulaşım hizmetlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Ulaşımında yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?
4. Öğle yemeğinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Öğle yemeğinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?
6. Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleriniz nelerdir?
7. Taşıma merkezi olan okullardan kaynaklanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ